

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hírlője közül minden hirdetényt, egy negyed-szelet sorától három krajczárért pengő pénzben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bórmentesen küldeni közléseiket.

VILÁG

SZOMBAT, 3. június.

Előfizetheti helyben — Emich Gusztáv ur könyvkereskedésében (Uri és kigyó utcák szögletén) félévre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a bécsi cs. kir. fő-postahivatalnál Bécsben.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” czim alatt kéretik beküldetni.

Előfizetési Figyelmeztetés.

Bekövetkezvén a pesti országos vásár, megérkezettnek hisszük az időpontot, hogy lapunk tisztelt pártfogó közönségét az egy hónap múlva kezdetét veendő második fél-évi folyamra emlékeztessük, egyszersmind az előfizetésre bizodalomteljesen felszólítsuk; tesszük pedig ezen emlékeztetést különösen a hazánk távolabb vidékein lakókra nézve, hogy így módot 's alkalmat nyerjenek lapjainkat idejénkorán megrendelhetni 's így eltávolíthatni azon bajokat, mellyek késő megrendeléseknél szoktak keletkezni.

Lapunk iránya az eddigi marad. Azon buzgó elbarátok, kik — büszkén mondjuk — a fontolva-haladás pályáján lapunkat nagybecsü dolgozataikkal nemeslelküleg gyámolították 's irányadólag vezették, ezentul is támogatni 's vezetni fogják azt, sőt örvendve jelentjük, hogy munkatársaink, íróink 's levelezőink száma tetemesen szaporodott, kiknek közreműködésével annál biztosabban felelend meg lapunk azon feladatnak, hogy örje — méltó örje — legyen az alkotmány 's nemzetiségnek. — A „Világ Tárcaja” különösen tudományos és szépirodalmi tekintetben honunk kitünő férfiai tollából nyerend gyarapodást, 's a lehető legnagyobb változékossággal fog a t. cz. olvasó közönségnek kedveskedni.

Lapunk alakja szinte az eddigi marad, azon különbséggel még is, hogy az egyenlő minőségű szép papíron az olvasást újdon-öntetű betűk kellemesítendik. Hetenkint kétszer fog megjelenni (a naponkinti megjelenést most még több tekintetek gátolva), de törekedni fogunk — különösen most, midőn az álló Országgyűlés tanácskozásai közfgyelmelem érdemlők — rendes két irnyi számunkat még gyakrabban, mint eddig, 1/2 ívvel szaporítani. Az előfizetési díj fél-évre (Július 1-jétől kezdve december végeig) postán küldetéssel 6 pengő forint, Budapesten borítékban 's házhozhozardással szinte 6 pengő forint, helyben boríték nélkül de házhozhozardással 5 pforint. Kérjük politikai lapunk azon tisztelt olvasóit, kik itt helyben szándékoznak előfizetni, sziveskedjenek czimzeteket — a lak és utolsó postahely kitételével együtt — minél előbb beküldeni, hogy a borítékczimék idején nyomathassanak. — Külső tartományokba járatandó példányok iránt legczélszerűbb mód a bécsi főpostahivatalnál rendelkezni.

Lapunkra az előfizetések helyben nem szerkesztői hivatalunkban, hanem könyvtáros EMICH GUSZTÁV ur-nak az uri- és kigyóutcák szögletén levő könyvkereskedésében fogadtatnak el, 's ugyan ott adandók által a „Világ” Hírlőjébe szánt minden magán hirdetések is, mellyeket vidékről is oda intézetni kérünk.

Szerkesztősege.

Tartalom.

Magyarország és Erdély. Kinevezések, nyugalmazás, halálozás. — Országgyűlési tudósítások (Máj. 29. Vd. orsz. ülés. — maj. 30. 's 31 kerül. ülések.) Vallási viszonyok I. Rövid felelet a „Magyar Bank” czim alatti I. cikkre. — Fővárosi hírek. Pesti Médárdvászáról előleges tudósítás. Egyesületi közlés. (Természettudományi társulat tartandó nagygyűlése.) Megyei tudósítások: Zalának második követválasztó gyűlése. Szabolcs megye követválasztó gyűlést tárgyzó nyilatkozat.) Bihari követválasztás, adó és energia. — Hírlapi kalászok.

Szerbia (Ujvidéki levél: Ljubicza meghalt; szerb menekvők; Milosnak újabb kilátás. Előkészületek Kara Georgevicznek az új fejedelm-választáshoz.) — Törökország (Lázadás Boszniában. A török szlav tartományok hangulata. Magnesiai tüzvész.) — Nagybritannia. (Crawford szabad népképviselői törvényjavaslata megbukik. A League gyarapodása. O'Connell folyamodást javasol az angol nemzethez. — Franciaország. (A czukorvám-emelés elfogadtatott. — Intézkedések a Marquesákön.) — Spanyolország (Az új miniszterium és programja.) —

Tárca. Titkos levelek. II. — Hazai bibliographia. (Mezőgazdasági kézikönyv.) Hivatalos és magán hirdetések.

Magyarország és Erdély.

A ngyu m. kir. udv. Kamara Lauschmann János budai kir. harminczadi áruvizsgálat nagyszombati kir. harminczadosa nevezte ki; — továbbá a maluzsinai megíresült k. tisztviselői egyszersmind bányatörvényeséki tollnok-helyettes-állomásra Scultey István kitanult k. bányászgyakornokot alkalmazta; — nem különben Eötvös Károly tokaji k. sóhivatali irnok nádszeghi kir. ellenörködő sómázsamesterre; továbbá Simonchich Zsigmond veszprémi kir. sómázsálot nádszeghi kir. sómázsamesterre; ennek helyébe pedig Komárcsóczy László ottani kir. sópajtáort; végül ez utóbbinak hivatalára Bresztyenszky János dómötör kir. sótisztviselői gyakornokot nevezte ki.

A VILÁG TÁRCZÁJA.

Titkos levelek.

II.

A „Világ” egyik számában — ha jól emlékezem a 90ik szám alatt (1842) a szerkesztőség azon jegyzete áll, hogy tudományosságunk legnagyobb részét átvittük a hírlapokba; 's e néhány szóban a magyar Journalistica alkalmasint jól jellemeztetik, mert majd mindenki szól a közönséghez, ki csak legkisebb hivatást érez is magában az írói pályára, még az ifjak is tanítanak 's oktatnak, sokszor olyanok is, kikre czéloz Cicero, midőn írja, Quantum alii tribuunt tempestivis conviviis, quantum denique aleae, quantum pilae, tantum mihi ego met ad studia recolenda sumo. — Mind ez nem így volt. Ráth, Deesi, Kulcsár, Márton idejökben; ők történeti adatokat közöltek szárazon, minden magyarozgatás nélkül, a mint a folyó eseményeket följegyezték a külföldi hírlapok; ma ezek háttérbe szorultak, alig méltattatnak egy kis kivonatra, midőn a politiai elmélkedések, tanácslatok 's mindennemű közgyűi javaslatok sürűn és tömötten váltják fel egymást elanyira, hogy a megneveztem boldogult szerkesztők, ha most hirtelen feltámadnának 's olvasnák a lapokat, magok bámulnák roppant előmentünket a tudományos philosophiában! 'S e nagy változás csak kevés év eredménye; mert ők, a szegények, nem is mertek önfeljöktől politiai teoriákba avatkozni; az illy feladatokat a törvényhozó testültre bízták, a helyett, hogy most elvévált a törvényhozói hatalomnak előre kinyitni (?) szemeit, figyelmeztetni korunk ügyeire, 's némileg felelőség alá huzni (?) ha a kiáltó szökat méltányolni nem sziveskednek. Milly nagy változás, barátom, kevés idő alatt! milly nagy különbség régi 's új Journalisticánk természetét közt? De én mégis csak azt hiszem, hogy mindez a dolog természetes menetelével nehezen fér össze, 's itt is csak a felületességet vettük át a külföldtől, a valóságot ismét nálók hagytuk, mert e divatszéri nagyidomu politizálás csak utánozása a parisi és londoni hírlapoknak; mint más divatárus munkák, ezek is magokon hordják a divat jármát, melly a közönségnek újságok utáni hajlamát erszényes speculatióra használja. Igen sok jót nem is várok a szappanbuboréku tudalékos harcoktól, mellyekkel rakvák különféle szinezetű hírlapjaink; mert kevesekben látom az igazság-nyomozás utáni vágyat, azon nemes szomjat, melly a szó alá vett nagy tárgyak kitisztítását párt-szellem nélkül törekszik elérni, melly magában már léleknyugtató! midőn példaképből látom 's tudom másfelől, hogy a zászlók ellenkező vélemény-nyilatkozatokra még helyt sem adnak lapjaikban, habár azok tisztességesen minden sértés nélkül írják is. Az elvekbeni elkülönzés illyesmire nem jogosíthatja fel a szerkesztőket, ha a tudomány 's politikai életünknek igaz szándékuk van használni, mert ennézetem sz-rint csak az tiltathatik a felvételtől, a mi nyilván magán hordja a selejtesség bélyegét, mit azért az olvasó közönség iránti tiszteletből közölni sem lehetne; másfelől minden olly czikk általános visszautasítást érdemel, mellyek a közönség, trón és vallás iránti tiszteletlenség gyanuját ki nem kerülhetik.

A ráczkanizsai kir. harminczadhivatalnál Punicli József halála által az ellenőri állomás megüresült.

Országgyűlési tudósítások.

Pozsony, majus 28. (vasárnap.)

Pozsony máj. 29.

Vd. kir. ülés. Miután a minap elhatározottó es. kir. Felsőházhoz intézendő névnapüdvözlő felirat mai ülésből a m. Fő-RRkkel közöltetett volna, a tanácskozások egy kedvező térre vezettek. — Felolvasatván ugyanis a szabad országgyűlési hírlap iránti, már 1836ban készült, 's akkor, mint 1840ben is újra fölvetett törvényjavaslat tárgyabani izenet, a sajtószabadság ügye, minden mellette és ellene harczoló argumentumaival lön a tágos mező, mellyen a kitünőbb szónoki tehetségek szerepeltenek. Ideiglatjuk e törvényjavaslatot, melly így hangzik:

I. §. Orsz. gyűlési tudósításokat országgyűlési helyen nyomtatás ntján akármely nyelvben minden megelőző vizsgálat nélkül, mindenkinél, ki ebbeli szándékát az orsz. gyűlési testnek bejelenti, több ezer forintra terjedő, akár készpénzbeli, akár annyi érv, vagyonbeli biztosságot mutatand, vagy maga helyébe e summára nézve biztos kezeszt állít, önfelelősége mellett kiadni szabad, olly módon mindazáltal, hogy a szerkesztő, nyomtató és kezeskedés esetében a kezes nevei minden egyes hírlapon megjegyeztesse. II. §. Illyes orsz. gyűlési hírlapokban a szerkesztő által foglaltatott rágalmazás, becstelenség, erkölestelen előadások, a közönség háborgatására vagy törvények iránti engedtelenségre való ingerles, a kormányban vagy hazai törvényes intézetek, vagy egyes személyek szantszándékos hazug tudósítás által gyűlöletessé tétele a sértett félnek magános keresetén felül, a mennyire közhivatalu személy vagy a közzálladalom érdeke volna megbántva, a magyar sz. korona ügyvéde fölperessége mellett az alább megjegyzett büntetések tárgyai lesznek. III. §. A büntetes a perbeli és végrehajtási költségeken felül az elkövetett átalhágás vagy bün mivoltához képest 3 napi fogságtól 1 évig, és 25 ftnyi elmarasztalástól 1000 ftig, és az elkövetett bün súlyos volta megkivanván, mindkettőre is terjedhet; azon esetben pedig, ha a szerkesztő az érdeklélt legnagyobb büntetésben történt elmarasztalása után ugyanazon bünt ismételné, a fent kiszabott büntetésen felül hírlapjai eltiltásával is büntetessék. a perbeli ítéletet pedig, akár marasztaltatik el, akár nem, mindenesetre a legközelebbi lapjaiban közhirrre tenni tartozik, mit ha elmulasztana, hírlapjai további szerkesztésétől és kiadásától megfosztatik, egyszersmind az ítélet annak költségén más hírlapok által fog közönségessé tétetni. IV. §. Ha a per magános személy sértése következtében indítatott, a pénzbeli elmarasztalás a sértett félnek, ellenkező esetben pedig az ország pénztára örszegyült KK. és RR., és pedig az illető táblák tagjainak voksaik többsége által 25 tagok, az egyházi rend a büntető bíraskodásban részt nem vehetvén, a világi főRR. közül 4-et, a megyék követei közül 16-ot, a városok követei részéről 4-et, a kiváltságos

Nem ígérhetek hazámnak sok hasznót hírlapjaink így kifejtett irányából, mert a tudományosság köztunk korán sincs úgy elterjedve, hogy kivált nehéz politiai tárgyakra tekintve, sok olly jártas íróink lennének, kik egyszersmind minden elfoglaltságtól menten, minden melleses czéltól egyedül Themis szolgálatjában állnának. Illy szilárd jellemű írőkkel, bő gyakorlati tapasztalatúakkal, felesleg még a tudós külföld sem bír, 's innen van, hogy csak alig szálván ki a köz-élet pályájára, magunkból kevés eredeti eszmét fejthetünk ki, 's mivel a napi szükségét, még is ives hasábokkal kell hetenkint kétszer kielégíteni, idegen kulfökre szorulunk, mellyekben aztán a megválasztást nehez tenni, mert a zászlók közül mindenki saját elveit követve, azon cikkeket szemeli ki, mellyek jó vizet hajtának malmára, eltitkol másokat, vagy olvasásra sem méltatja, mellyek összerontanák triposzat. Hogy ez így van, ki merné tagadni? List celebritása csak ez úton terjedt el hazánkban! kinek modorát megkedvelvén a P. Hírlap máris mennyi bugyborékos fénygömböket nem hullatott el ragyogó pálya-utján? Vagy nem újra ajánlja e ennek magyar-német, német-magyar telepeiről álmait az alundai földeken; mintha azt hólyagként felfűni lehetne; mintha más egyéb dolgaink nem voluának, mint török birtokokat telepekkel ellátni, midőn még a magunkon is elég hely van! Hiába, barátom! te fel fogsz sohajtni mindezekre; — de kérdem, lehet-e más eredményeket várnunk Mendelsóhn mondataktint, ha már az előzmények készen állnak? Hiszen valamint az esőnek le kell hullnia, ha a felhők összetornyosultak; szint így a lo-

kerületek képviselőiből egyet fognak kijelölni, kik a bírói törvényes hitet letenni kötelezettek. VI. §. Mind a főpörnek szabad leszen ezen 25 személyből álló bíróság akár-mely öt tagjai ellen, a nélkül, hogy annak okát előadni tartoznak, a megjelenés alkalmával kifogást tenni, kik is ezen esetre a bíraskodásban részt nem fognak vehetni. VII. §. Az elnököt az ítéletben eljáró bírák magok közül fogják kijelölni, az ítélethezára legalább 9 tagnak jelenléte szükséges; az elmarasztásra pedig megkivántatik, hogy az elmarasztásra voksolók száma az ellenvéleményű-ekét egykül legalább felülhaladja. VIII. A perbe idézés harmadnapra személyes megjelenésre irányozandó; a bíróságnak pedig kötelességében fog állani, a pert a megjelenéstől számított hónap lefolyta alatt végső ítélet által, mely minden esetre okokkal támogatva legyen, befejezni. — IX. §. A illetlen pörben az előadás, megvizsgálás, oklevelek és tanuhibeállítások 's minden egyéb munkálkodások teljes nyilvánossággal lesznek vezetendők; az ítéletek iránti szavazás pedig egyedül a bírák jelenlétében zárt ajtók között fog történni. X. §. Semminemű törv. orvoslatoznak, ide értvén a főlebbvitelt és ellenállást, sem a pernek folyamata, sem végrehajtása alkalmával hely nem fog adatni, 's a végrehajtás az illető helybeli törvényhatóság által minden halasztás nélkül eszközöndő lesz. XI. §. Ezen rendeletek valamint az orsz. gyűlési hírlapok szerkesztőire és illetőleg nyomtatóira, ugy keszedési sum-mákra nézve, azoknak kezesre is terjednek.

Különb a szerkesztetnek azon pontja, mely szerint minden vallásértő kifejezések tilalmazandóknak kijelentetnek, hosszas, messze eltérő vitákra adott alkalmat. — Hallottunk szelleműs előadásokat, melyeknek részleteibe bocsátkozni e sorok szűk köre nem engedi, — hallottunk továbbá érdekes philosophiai elmélkedéseket az ember nagyobb hajlamáról a rosszra mint jóra, és erre szeszélyteljes czáfolatokat, — és eredménye lön: a szerkesztetnek csekély változással megállapítása; a változás pedig történt a III. §-ban, mely Cs. észrevételei következtében így szerkesztetett:

„A büntetés a perbeli 's végrehajtási költségen felül az elkövetett ártalmát vagy büni mivoltához képest 1000 frtig, sőt súlyosabb beszámítás esetében ezen felül még egy évi fogságig terjedhet; azon esetben pedig, ha a szerkesztő az érdeklött legnagyobb büntetésben történt elmarasztalása után azon bünt ismételné, a fent kiszabott büntetés kétszerezethetik; — a marasztaló ítélet azonban a marasztalt fél költségén mindig közönségessé lesz teendő.“

Azután az országos, és a kerületi naplók körül hozott kerületi határozatok, mint szinte a megválasztott naplóíróknak névsora is előterjesztvén, többen a naplóra megkivánt költségek ellen — utasításaiknál fogva — óvást ténének; a jelen-nem-lévők *) követői közül pedig ketten az iránt emelének szót, hogy nekik is szólhatási szabadság engedtetvén, körükből szinte napló cenzorok választassanak. — E szövegek pusztában elhangzának, és a naplók tárgyában kerületileg hozott határozatok a mai országos ülésben minden további észrevétel nélkül megerősítettek. —

Pozsony, május 30.

(Kerületi ülés). Mai ülésre a törvényhozó test kiegészítése lévén tanácskozási tárgyal kitűzve, legelőször is az ugynevezett verificationalis választmány hivatalos jelentése olvastatott fel, mely 9 pontban ismerteté meg a RRal a verificatio alkalmával tapasztaltakat. — 1. Előterjesztetett a követeknek hiteles névjegyzéke. — 2. A választmányi jelentés tanúsága szerint két káptalanról követ nem küldetvén, az illető káptalanok megidőztetése határoz-

*) „Távnokok“ rövidebb lenne? Egyébiránt a találmány nem miénk. Szerk.

tatott el. — 3. Hivatalosan értesülének a RRek, mikép Zala, Gömör, Zaránd, Kraszna, és közép Szolnok megyék képviselve nincsenek. — E pontra vonatkozólag a RR. nagyobb része a „partium“ — kérdését annak idejében — külön tárgyalni kívánván, ezuttal csak a nem képviselt Zala, és Gömör megyékre határozatott a törvény sulya alkalmaztatni. Köz helyeslést nyert Csongrád megye részéről tett azon indítvány, miszerint igazságos — méltányosnak vallá, hogy az országos irományokban, — jelesül ezen pont feletti kerületi határozatban nyoma találkozzék azon érzékeny fájdalomnak, melyet Deák Ferencz dícső hazánkfianak jelen-nem-léte minden kebelben ébresztett. — 4. Tudtul esvén, hogy Árva megyének mindeddig csak egy követe vagyon, a RRek eziránt, teljes megelegetésükre felvilágosítottak. — 5. Kővár vidékéről nem tudatván vajjon meghívott-e jelen országgyűlésre vagy nem? ő cs. k. Főhgsége, mint az országgyűlés elnöke alázatosan meg fog kérdezteni. — 6) A jelen-nem-lévők követei megbízó leveleinek megvizsgálásába a választmányi azon okból, mivel e végre a távollévő Főrendeknek névsora ő cs. kir. Főhgségétől, vagy a k. udv. kanczellár ő exljától elkérendő volna, — beavatkozni nem akarván, a RR. szinte ugy vélekedtek, 's azért az ugynevezett absentiumokról ezuttal rendelkezés nem történik. — 7) A verificatio alkalmával kijöven az, hogy két káptalan részéről csak egy kanonok, ugyszint két sz. kir. városból is csak egy követ legyen küldve: a RR. Szepes megye előterjesztménye folytában a káptalanokra nézve a régi szokáshoz ragaszkodván, a városok ebbéli viszonyába ez alkalommal avatkozni nem akarnak. — 8. Azt jelenté továbbá a választmány, hogy részéről a horvátországi követek megválasztása iránt észrevétele ugyan nincsen: de a mennyiben mégis a turopolyai gróf ellenök egy óvást adott volna be, ez a RRnek előterjesztetik. — Ezen óvást tehát felolvastatván, az egyik horvátországi követ ellenóvását jelenté ki magyar nyelven *) az, azt tartván, hogy a Rendeknek előbbi határozata szerint a megbízó levelek érdemleges megbirálásába sem az ugynevezett verificationalis választmány, sem a RRek nem bocsátkozandnak. Ezen a turopolyai gróf által beadott óvások köziratra bocsátatni határozattak. Végre — 9) Pozsony városa követeinek megválasztása ellen, minthogy (tudomás szerint) a vál. polgárság mellé rendelt 50 külpolgár kirekesztésével csak három egyén által választattak, — 64 aláírással ellátva beadott óvás szinte köziratra bocsátatván, csak annak utána leend tanácskozás tárgya.

Pozsony, maj. 31.

VIII. Kerületi ülés, maj. 31én 9 $\frac{1}{2}$ óraker. A szőnyegen forgott kérdések 's ezekre köll határozatok röviden ezek: A városok orsz. gy. szavazataránya 's belszerkezete iránti javaslatkészítésben munkálkodandó választmányi tagok közé a városok részéről a tisztántali kerületbeli városok követei közül senki sem választatván, ezek egyike a választást érvénytelennek nyilvánítá 's új szavazás-megrendelést indítványozott. Ez ellen számos városi követ szólt fel; de a megyék legnagyobb része méltányosnak látta az érintett kerületbeli városok kérelmét, 's hosszabb vitaközös után új választás határozatott úgy, hogy minden kerületből szükségképen egy, a bányavárosok, és horvátországiak közül szinte egyegy tag választas-

szék. Kérdés volt továbbá: vajjon a kerületek rendezésének szükségé kimondassék 's irántuk javaslatkészítő választmány nevezessék-e? Rendezésük szükségé kimondaték 's a javaslatkészítésre annak idején külön választmány fog nevezetni, minthogy azt most a KK. és RR. előlegesen tárgyalandónak nem tartják. Átmentek azután a KK. és RR. egy szónok javaslatából a tárgysorozat kérdésére, mely iránt ez, mélyen átgondolt előadással nyilvánítá nézeteit, miszerint az ő Felsőséghez intézendő felírást hazánk mostani állásának 's szükségéinek festésével ohajtván kezdetni, halakifejezéssel kíváná felemltetni az előadások egyes pontjait, egyszersmind hozzájuk csatolva a nemzetnek tárgyrakonság szerint kapcsolatos kívánságait; ezeket pedig három főosztályban kívánta összpontosíttatni t. i. a fenálló törvények szentségében 's így már felterjesztett országos sérelmek orvoslásában; továbbá az országának kiegészítésében Erdélynek 's a részeknek hozzákapcsolása által 's végre a vallási meghasonlottság kiegyenlítésében, befejezésül pedig a mult országgyűl. hasonló felírásnak azon tételét kívánja használtatni: vannak ugyan még más tárgyak is, melyek előleges orvoslást kívánnak, de azoknak felterjesztését a két tábla közti egyesség utánra tartják fen. Az illy módon történt javaslatban még azon követ urak legnagyobb része is megnyugthaték, kiknek utasítása az országos sérelmek előleges tárgyalását teszi kötelességökké, 's így lön, hogy ámbár a tervezett felírási javaslatra nézve némely módosítások terjesztettek elő: szavazati kérdéssé tüzetvén az: vajjon elfogadtassék e javaslata — a többség kevés szavazat hiával, általánosan mellette nyilatkozott, 's az ülésnek 2 $\frac{1}{4}$ óraker vége lön. (Részletesben ez érdekes ülésről jövő számunkban).

Pest, június 3. 1843.

Vallási viszonyok.

I.

Itt az idő egy tárgy felett, mellyen milliók érdeke, 's az ország meleg részvéte függ, komoly méltósággal, és szelid türelemmel nyilatkozni, és miket üdvösnek, igazságosnak vélnénk, azokat mintegy iránytűül kijelölni.

E két egymástól külön, de mégis tényleg szoros kapcsolatban álló eszmének: „Egyház“ és „Státus“ összezavarásával a szomorú, és viasz események megmérhetlen láncolata fűződött! — Történetileg bebizonyult tény, hogy kedélyeket a szívféné-kig megizgatni, polgári békét felzavarni, sőt magát a társaságot sarkait megingatni, semmi sem képes annyira, mint vallási villongások. Szerencsés ország, hol hitfelekezet súrlódásai nem örlik szét a nemzet erejét! — Azonban a historia tanúsága szerint az emberi gyarlóság — néha rosszasság — miatt alig kikerülhetők ezek. Az illy egyenetlenség kiegyenlítésébe avatkozni csak annyiban van joga, és tiszte a polgári hatalomnak, a mennyiben ennek veszélyeztetésével a beljőlet is összefügg. De illy körülményekben is tisztelje a lelki hatalom körét, 's közbenejárású szin alatt ovakodjék a hit sacrumába erőszakosan nyomulni. Mert, mint boldogult gróf Dessewffy Aurél mondotta: „az lett volna a polgári társaságnak kezdetétől fogva legkivánatosabb, hogy magát a világi hatalom, a lélekisméret legdrágább kincsébe, a vallás kérdésébe nem avatva, hanem azt magára bizva, annak tulajdon belső erejétől várta

gicatlanság, hírvágyszomj és félkészsültség is megtermik fanyar gyümölcseiket.

Azon se ütközzél meg barátom, hogy a P. Hirlapot választám ki példának; ezt csak azért tevém, mivel — hirdetése szerint — legtöbb olvasóval dicsekszik, 's azt jósága criteriumául vette; hiszen, ha a számi többség eldöntö volna illy dolgokban, igazas lenne: de az oké-rösségeket mérni, nem pedig számítani kell. Aztán más hírlapjaink is tanulhatnának a P. H. nyomában, hogy tévedéseitől őrizkedjenek, ön fogyatkozásait pótolgassák: kivált pedig földolagnak tartom hírlapi előadásokban a szó-dagályt 's poesist, mint phantasia műveit, a mennyire csak lehet kerülni, melyekben, mondhatni, a p. hírlapi vezérezikkek fuladozásig áradoznak. Ezen rossz szokást soha el ne tanulják a P. Hirlap versenyző társai: mert egy lelkes író (Hegel) szavai szerint: „der Mechanismus eines cultivirten Staats zerstört die Poesie des Individuen, und das Handeln ist um so vortrefflicher, je prosaischer es ist, denn die Prosa ist nichts, als die zur Form von Gesetzen und Grundsätzen herausgearbeitete praktische Vernunft, welche das Thun des Einzelnen regelt.“ Szép irodalmunk száma is épen azért jóval felülhaladja a tudományos munkák öszveget, mivel a phantasia hatalma alól még fel nem menekedtünk, 's úgy szólván kiskoru életet élünk, melynek természetesen a mulattatók jobban tetszhetnek, mint a farszotok.

Hogy tudományosság lehet csak mai időben a nemzetiség véd-paizsa, nem pedig fölhevült képzelet, vagy sok hírlap, alkalmasint tudva van azok előtt, kik tárgyatottabbak;

mert a tudatlanság az erkölcsi szinte mint társadalmi viszonyokat egyaránt sorvasztó bilincsek közt tartja, 's azon nemzet, melly akármilyen oknál fogva ezektől menekdni nem tud: igen természetesen hódolni is kénytelen más nemzetek szellemi felsőbbségének, mely észrevehetetlenül körülhálazza belső és külső élete minden mozgalmát; 's ha végre egyesek felébreztik is benne a haladás eszméit, illy nógatók kevésével több, mint a sajátó-hal (Zitteraal) villanyos kipattanásai, melyek inkább be, mint kifelé hatnak. 'S hátha még magok a nógatók is tudománysegények? ! elgondolhatni, milly zagyvalék áll elő; mit aztán méltán crisis-nek neveznek, 's fájdalom az is! de millyen? életet vagy halált szülő? — azt csak a jó Isten tudja, kinek kezében nyugosznak a jövőndé titkai. Hogy mi magyarok is a crisis állapotjába jutánk, csak a vak nem látja még, 's ha valaha, most van idő, a nemzetek tudományos állapotairól szólni: mert politikai kórság ellen nincs más ír, mint a solid tudomány, miután esudák éretlünk többé nem történnék, nem is törtéhetnek. E tárgy további folytatását várd el jövő levelemben, most egy-két szót kötök ide még a külföldi journalisticáról úgy, mikint azt ahozértóktől tanultam, 's mikint minden nap tapasztaljuk.

A francia 's angol nemzetnek sajtósági literatúrájok van, mellyet kitűnőleg finomnak vagy Besnaryval „elegant“nak nevezhetnénk. Szorosan véve az csak társalgásainak 's a felekezetek véleményei 's érdekeinek viszhangja úgy, mint azok salonaikban, sétatályaikban, színházban, utcákon 's hírlapjaikban folyvást mutatkoznak.

Azért e két nemzet társalgási hangulatának, mindig pontosan megfelel literatúrájok hangulata is. A francia szerteti a közhelyen folyó tanácskozások módját 's ünnepélyességét a társalgásra is átvinni; ugy beszél itt is, mint akármely parlament tag, ki tudja, hogy az elnök hosszas declamatiójának más által félbeszakasztását meg nem engedi, tehát nem is tűnődik azon, hogy valaki hirtelen szavába vág 's fardalma hatását gyöngíti. Az angol szinte közületekben is követi társalgási modorát, gyorsan beszél ide 's tova, 's valamint a francziák salonai a követe-kamarájának parányi másolatai: ép ugy az angol parlamentek magokon hordják társalgásai típusát, melyekben némelykor nem is a legcsinosabban 's illendőbben folynak a dolgok. A J. des Debats és Jules Janin bírálati egyidomúak: úgy irnak, mint beszélni szoktak a közönség előtt, hogy annak kedvét, hajlamát egyszerre megnyerhessék; a „Times“nak ellenben minden czikke egy készül, mintha előtte állana a contradictor, kinek felelni kell. E literatura alapját a nyilvános élet és sajtószabadság veték meg; de már Németországban mindez máskép van, melly nélkülözvén az egyik elemet, annak hiányát csupa sajtószabadság ki nem pótolhatja, azért a németek inkább csak tudósoknak irnak: midőn Angliában és Franciaországban a szoros tudományosság „hors d'oeuvre“nek tekintetik, mellyhez ugyan nincsen senki előtt elzárva az út, sőt intézeteik az abban buvárkodást előmozdítják, a mint hogy a tudományok minden ágaiban főfő csillagokat is mutathatnak elő; de az élet practicaí oldalát czélszerűbben 's nagyobb általánosságban fogták

volna szellemi kifejlését; 's haladását." Azonban ez eszméletileg igen helyes nézetnek lényeges alkalmazása amaz igenigen szoros viszonykötélnek miatt, mely az ember és polgár között fenáll, nem mondjuk lehetlen, de nehéz volt, 's az ma is: olly igen nagyon, mikint most inkább ime viszonyok kiegyenlítéséről kell gondoskodnunk.

Rég zsbibaszották már e hazát vallási harcok, 's fájdalom az 1791:26. t. cz. ime szavainak: „fine stabilis inter se perpetuae harmoniae, et unionis“ ellenére is több éven át megyei 's honi gyűléseken olly keserűséggel vitattatik a vallás ügye, hogy meg kell szomorodni — vallás különbség nélkül — azok fölött. Többen azt hívték szerte e hazában, hogy vallásuk — 's honuknak leghűbb szolgálatot teendnek, ha a kedélyeket a szív legbensőbb fenekéig megrendítvén, a felizgatott szenvedély hatalmas erejével lezúzzák azon egyházat, melyről hitték, vagy képzelték eredni a sérelmet. Pedig épen ellenkezőt műveltek. Mert magát az ügyet, melyért illy fegyverekkel vittak, gyanúsították, 's az ügyet, melyet szentnek vallottak, illyes keserű megtámadások, fanyar gúnyok által megszenteltették! — De hála az ég kegyelmének, mi hinni szeretjük, hogy ime fergetegeket, mik három év óta dúlnak már, virulásra csak még most fejlődő nemzetünk felett elvonulván, tisztább leend Hunnia ege, 's a különvált hitsorsosok közelebbi kapcsolatba jövendnek! — Ezt mi tapasztalatlal állítjuk, mert az idő, 's a józan megfontolás higgasztó szűrője annyira megtisztítá eszméinket, hogy ma már tapsot avagy babért nem nyerne az, ki a kath. egyház és vallás ellen dühöngne, nem még az igazságos protestánsok előtt sem. Sőt minél szelidebb türelemmel, minél méltányosabb komolysággal szólal fel valakihi ügyében, annál inkább tiszteljük, legyenek bár ellenünk, vagy mellettünk! Voltak idők, midőn fontosságát bizonyos uraknak attól mérték, minél kiméletlenebben fakadtak ki vallás tárgyában, sőt kik nobilitásukat is ettől kölcsönözték! — De ezek napja meggyőződésünk szerint lejárt, 's lejárnia kelle, mivel a kitorés első fellobbanásában kedvelt túlcspangások nem érik rendszeren túl azon időt, mely a zenitjét megütő gerjedelem, és lohadása között lefolyik.

Most ismét a nemzet törvényeket alkotni, a fejedelm igazságos kívánatit teljesíteni, 's az ellenkezők kibékülésére üdvösen működni együtt van, 's mi forrón ohajtjuk, hogy törvényileg, mit jog és igazság követel, a vallás dolgában megtörténjék. Mit várunk tehát mi az országgyűléstől e kényes, és igen életbevágó ügyben? fogják tán tiszt. olvasóink kérdezni?

Elmondjuk röviden. — Várunk:

Először összesen, és egyenkint mérsékletet minden részről, olly méltóságos mérsékletet, minőt követel maga a hit tisztelete, minőt követel a törvényhozó méltósága, minőt követel a kölcsönös türelem, minőt végre maga az igazság, és józan ész. Diszszel álland igy a külföld előtt a magyar törvényhozás testülete, tetteben tűnven ki, mint tud kellő korlátok között tanácskozni olly tárgyak fölött is, mik körül hévtől elragadtatni az erős léleknek sem lehetetlen! Benn pedig a példa országserzte hatand,

's az ott fűzött kölcsönös türelem kötelékei lenyúlnak majd a megyei életbe, 's az egymástól idegenkedő polgárok szíveit közelebb hozzák. Ellenben, mit épen nem várunk, ha a hon atyjai feledve állásukat és tisztókat, ki hagynák ragadtatni buzgalmok által sodrúkból magokat, az ott keletkezendő ingerültség lezúvárogna a megye, le egész a magán család gyökereig! — És az ekint felizgatott kedélyek újabb pártos mozgalmakra szolgálhatnának ürügyül, mik majd egyéb átalakulási lényeges kérdéseknél is vallás leple alatt üzhetnék kártékony befolyásaikat. Ha mikor, most jegyezzük jól meg, hogy a kibékülés 's engesztelődés üdvös esirája a kölcsönös szeretet, 's engedékenységgel nemes magyában fogamzik. — Távolítsunk azért vallás ügyében mindent, mi a szenderegni kezdő szenvedélyeket szerencsés álmokból felköltethetné.

Második az idő kimélete. Bennünk nem divatutáns, hanem belső meggyőződésünk tiszta nyomása rejlik e szavakban: „a magyarnak pillanatai drágák.“ Hosszabb ugyan egy nemzet, mint ember ölte, 's mig emez századra sem számol, amaz ezredévek után is életet, még pedig dicsőbb életet reményl 's ohajt; de azért nem lehet, 's nem szabad csak percznyit bár a nemzetéletéből elszalasztani, avagy üdvtelen vitákkal elfecsérelni. Ki kezkeskedik állandó békéről, főképp keletnek jelen zavaros viszonyaiban? pedig harci lárma közt az átalakulás fokkinti kifejlésével nemzet foglalkozni nem szokott. Mi tömördek időt emésztettek föl előbbi országgyűlésen a vallási sűrűlódások, 's mi gyümölcsöt termettek az elkeseredés zsbibasztó sajongásán kívül? — A cselekvés kora feltűnt; a teendők hosszú egymástutánja kínálkozik hasznos foglalkozásul, 's igy kitérő vallási javalattal, avagy az előbbi országgyűlési viták ismételt megújításával hónapokat veszteleni felszámíthatlan nagy kár lenne! Igaz aggálynyomta kebellet tanácskozni alig lehet; 's igy ha kik vallási sérelmeket panasznak, ezek megszüntetéséről gondoskodni rendén áll, 's olly módot feltalálni, mely az időt megkimélete, a kedélyeket föl ne izgassa, 's cselhoz legközelebb vesse! Mi illy utat látunk abban, ha koronás fejedelmünk megkéretik, méltóztatnék a már fölterjesztett törvényjavallatra kegyes válasza által elejét venni az újabb vitalkozásoknak, 's az irányt kitűzni, melyfelé vitessenek a tanácskozások! Nem véljük pedig ez által a kezdeményi jognak legkisebb csorbáját is, mert maga ez a határozás az országgyűlés kezdeményi jogát világosan feltételezi, 's e mellett melőtt a királyi válasz törvénynyű alakuljon, ügyis újabb tanácskozás tárgyává leendne. — Ez ut mind a katolikusok, mind a nemkatolikusok érdekeiknek megfelel, a kath. egyház bizton reménylheti, hogy apostoli fejedelmünk hűn ragaszkodván vallás — 's koronázása esküjéhez, nem fog ollyasmit akarhatni, mi akár a kath. hit és egyház elveivel, akár törvényes jogaival ellenkeznek; a nemkath. fél pedig teljes bizodalommal lehet igazságos fejedelmünkben, hogy mit jogszerűleg 's polgárilag igényelhetnek, azt szívesen megadni kész.

Van még kettő — de erről jövő alkalommal.

K. I.

Rövid felelet a „Magyar Bank“ czim alatt I. cikkre.

Régi szomorú sorsa a magyar irodalomnak 's leginkább a magyar journalisticának, hogy ha valamely tárgyról ellenzékképp ír, részint elmulaszt magának elegendő 's hiteles kütfőből merített ismereteket szerezni, részint tollát ellenséges, sőt szenvedélyes kifakadásoktól megóvni nem tudja. *) Ki csak jót akar, az egy serdülő, kezdetben természetileg sok nehézséggel küzdeni kénytelen intézet állapotáról szólván vagy irván, nem képes neki hibákat tulajdonítani, melyek nem léteznek; nem képes ott gyanúsítani, hol tiszta és lehetőleg rendezett az eljárás; nem képes ollyanokat, 's pedig alaptalanul felhozni, mik a serdülő hitelintézet hitelét a nagy közönség előtt, ha meg nem ronthatják is, legalább tetemesen esőkenthetik.

Mint e mellett hinni akarjuk, hogy a „Világ“ 42ik számában megszólaló „több részvényes“ úr rosszat a „magyar kereskedelmi Bank“ irányában nem akart; hinni akarjuk hogy csak az adatok fölszedésében 's egybevetésben téveszté el az igaz utat. Hogy tehát ezen urak erre visszatérjenek, engedjék meg, hogy az első közlésükben egymásra halmozott hibás állításaikat röviden és szárazon kimutassuk.

Először is rosztalják a közlők, hogy az „ideigleni igazgatóság“ eddig olly keveset közölt nyilvánosság útján a „bank haladása- és gyarapodásáról.“ Mire ezt feleljük: Illy intézetnek kezdete, ha egy évnél is hosszabbra terjed, nem sok; haladás, gyarapodás csak további működés eredménye. Mind e mellett mennyire haladt eddig is a zsenge Intézet üzleteiben? Millyen az első évi mérlege? (bilance) Junius Sikan úgy hiszünk elő fog adni. — A bécsi bank három évig csak kezdetben, provisorumban 's meglehető pangásban volt, azon ropant kedvezmények mellett is, mikkel keletkezében fölrüházlatott, még is az első, de a második évben is nehezen jutott valakinek eszébe „haladásáról“ számotkövetelni; nem is mutathatót volna egyébben haladást és gyarapodást, mint az üzletei egyik 's másik ágának fokkinti elrendezésében. Illy értelmű haladást és gyarapodást a magyar keresked Bank is az eddig közre-bosodott közlések által kimutatott, és reméljük, hogy a közlők nagy választmány gyűlésében továbbá is kimutandja mind azt, mi eddig történt 's eszközöltetett, mi után megtudja az eredményt a nagy közönség is. Vagy talán azt kívánja a „több részvényes“ hogy az igazgatóság minden jegyzőkönyve, az üzletnek mindennapi állapota hirtapok útján közöltessék? — Egyébiránt vajjon valamelyik részvényes gátoltatott-e hogy a közgyűlés határozatairól magának tudomást szerezhessen? nem tudjuk; de az alapszabályok 6-ik §.a világos értelmét nem akarja hogy nem tudja felfogni az, ki annak nyomán követeli, hogy az igazgatóság eljárásáról több és részletes közlések tegyen, mint a mennyire az tételt eddig is.

Azon önkényes iztézkedéseket, melyekről az ideigleni igazgatóság vádoltatik, jó lett volna egyenkint kimutatni. Hát ha a dolog inkább úgy áll, hogy az igazgatóság némelyek önkényét épen nem türte; hogy töképenzeit némelyek egyedáruságától eddig mentesítette? hogy némely jelentőséges házak épen e miatt az intézettől elidegenültek? — Avagy képesnek véli-e magát a „több részvényes“ hogy illy tárgy kezelése közeléből az ármány fondorkodás, irigykedés, önzés, nyervágy minden mutatkozását is elűzhesse.

De mind ezek csak előzményül szolgáló vádak. Következnek a tények: a) a tetemes költséggel járó gyorsított szállás; b) az üresen álló raktárok bére, c) a tiszt-

*) Mi tiszteljük a vélemény-szabadságot, 's ép ezen tiszteletünknek, mint szinte — úgy hiszünk — eléggé ismeretes részrehajlanságunknak egyik tanúsága az is, hogy e „rövid felelet“ szívesen igtatjuk — 's pedig a mennyire fölünk függ, minden legesekélyebb változtatás nélkül — lapjainkba. Meg kell egyébiránt jegyeznünk, hogy a cikkben, melyre itt feleltünk, semmi „ellenséges“ indulat, annál kevésbbé „szendélyes kifakadásokat“ mi legalább nem tapasztaltunk. Egyébiránt mi a „felelet“hez csillagokat nem rakunk; majd teend azt a „több részvényes“ — si fas est... Szerk.

fel, mint a németek, kik — Gervinus szelleműs bírálója szerint — csupa tárgyiasság miatt, alanyisághoz nem juthatnak, kosmopolitismusuk — a szűkebbkörű honi élet, teoriájok a praxis felvirágzásának hatalmasan útját állják.

Ime ezekben áll rövid vázlatom a külföldi nemesb literatura mozgalmáról: 's el fogod hinni, úgy vélem, hogy mi még sem a németek komoly tudományosságát meg nem szereztük, melyből minden jó válhatik, 's minden jóra kifejthető; sem az angol és francia élet literaturáját meg nem közelítők: hanem most már szinpadai műveiket 's régenyes beszéleiket, a salonok divatait és a politizálást ugyancsak utánozni és vérünkkel tenni iparkodunk, anélkül, hogy komoly tudományok irányában sokat törnők fejünket. 's azon intézetek javításáról gondoskodnánk, melyekben azok megfogazzanának, melyek pedig csak egyedül kezeskedhetnek az összes társadalmi élet azon érejt gyümölcseiről, melyek erős és jó karban álló nemzetiségre mutatnak, 's melyekben rejlik tulajdonkép minden üdv, a minek hiányát szélső és felületes külsőségek igen silányon fedezik el; mert — ezt jól megjegyzed magadnak — a tudományok összege azon bányakincs, melyből merítenek kisebb vagy nagyobb mértékben az élet emberei szinte, mint az elvonult bölcsök, azon különbséggel, hogy egyik többet merített, de azt nem tudja vagy nem akarja úgy használni, mint a másik, ki kevesebbet vonta ki a mélységből, de a mit kivont, azt ügyesen használja és forgatja mindaddig, mig sorából ki nem ütetik egy még hatalmas vetélytárs által. — Nyomat a folytonosság e törvényének, mely a forgó szélben már a testi

világban mutatkozik, az emberi nem szellemi történetiben mindenütt föllelhetni.

Hazai bibliographia.

„Mezőgazdaság népszerű kézikönyve Schlipf pályadíjt nyert munkája után, némi hasznos jegyzetekkel bővíve. Szabadon fordítá Mannó Alajos, a m. term. tud. Társulat r. t. nyolczvan fámetszvényekkel. Pesten Emich Gusztáv sajtója. 1843. n. 8dr. XVIII. és 376. l. ára füzve 2 f. 30 kr. pp.

„A Mezőgazdaságon... nemesek egyes családok, de egész községek, sőt országok jóléte alapszik.“ Igly szól jelen munka szerzője előszavában. És igaza van: mert „egy iparág sem biztosítja az emberiséget olly gazdag kereseti források felől, mint a mezőgazdaság...“ 's azért edés örömrészes szállja meg kebleinket mindannyiszor, midőn czélszerű jeles munkákat látunk irodalmunk mezején megjelenni, melyek a földművelő osztály oktatására, felvilágítására, 's a mezei gazdaság tökélesbítésére szánják. — A könyv, melyet jelenen t. olvasóinknak bemutatni szerencsénk van, Schlipf, hohenheimi mezőgazdasági tanítónak 1840ben, a német mező és erdőgazdákknak Brünben tartott gyűlése alkalmával pályadíjt nyert versenymunkáját foglalja magában. A fordító tehát, meggyőződésünk szerint, nem választhatott egy-egy jeles művet, 's a kiadó, a magyar irodalom körüli fáradhatlan buzgalmáról honosink előtt már ismeretes pesti

könyvtáros Emich G. nem tehetett egyegy jobb szolgálatot irodalmunknak, mint hogy jelen vállalkozatával illy általános elismert jeles munkát nyújtott a magyar mezőgazdaság barátainak.

Nem akarunk a munka részletes ismertetésébe bocsátkozni. Tartalmát lapjaink mult számának melléklete foglalja magában, mely egyszersmind mutatóvonalat közöl a könyvbe nyomott fametszvényekből; azt azonban tisztünknek érezzük megjegyezni, hogy a fordító, az eredeti műnek népszerű nyelvével hűségesen követve, könnyen érthető írásmódot követett egész munkájában; noha másrésztől megvalljuk, hogy többhelyütt szinte kellemetlen hangzatos idéző elő majdnem tulvitt stílusú egyszerűségével, mit tanácsos is volt volna kerülni. Ez mindazonáltal mit sem von el becsebből a különben classiciai műnek, mely — mint előszavilag megjegyeztetik — hol szükséges volt, egészen hazánk szükségéhez alkalmaztatott.

Különös figyelmet érdemelnek pedig e munkában a szövegbe nyomott fametszvények, melyek nemesek díszül vannak a munkában, hanem egyszersmind könnyítik az előadott tárgyak és gazdasági eszközök felfogását, számuk nyolczvan! 'S ha meggondoljuk, hogy milly nehéz nálunk ügyes és szorgalmas művészek által végeztetni az illy munkákat, 's tekintetbe vesszük a könyv csinos kiállítását, alaposan hiszünk elmondhatni, hogy a munka — jeles tartalmát és szép külsejét tekintve — valóban igen igen olesó; főleg hol ezer meg ezer példány eladhatására nincsen kilátás! —

viselőik nagy fizetése d., szállásinosítás, e., majdnem egész őrscapat oda állítása a bank elé. Ezekre építi a „több részvényes“ gyanúsításait, romlás jövődölését! Lássuk miben állnak e „tények.“

a.) Minden bank-intézetnek első kötelessége: pénzzeire, 's nála letendő drágaságokra nézve minden kitelhető kül 's bel bátorságot eszközölni. A magyar Keresk. Bank saját házzal ellátva nem lévén, a kereskedők épületében vélt legezélsruhuben letelepedhetni. Szükség volt tehát — kellő biztosítást, valamint egyéb kellékeket is tartván szemé előtt, hivatalos szobáit, pénz és letétek tárait első emeletben elrendezni, de egyszersmind az aluli koreszmát 's a második emeletben létezett Casinót is eltávolítani, és az épületnek azon egész része — 's főképp a lépcsőhasználatából a sokaságot, az éjjelezést, 's egyéb rendeltenségeket lehetségig távol tartani 's kizárni. Ez, gondoljuk, részletes kimutatás nélkül is magában valóságos. Ámde ezen célzattal csak úgy érthető el, ha a házban azon részét egészen rendelkezése alá vonta; mit bérbevétele útján elérvén: mostani használatára csak éppen azon alkalmat tartja meg, mely nélkülözhetlen; a többi mind, pedig illő áron 's rövidsége nélkül, ismét bérbe adta; de nem koreszmának, nem Casinónak, hanem olyanoknak, kikben rendre 's bátorságra nézve teljes megnyugvása lehet. Hibás tehát azon állítás: hogy 2500 pftnyi roppant szállást tart a kereskedelmi bank. — Nem kevésbé hibás annak a pestmegeyi takarékpénztárral egybehasonlítása. Ezen intézet ott, hol van 's mikint van, igen jól állhat meg: ott a megyei őrség; ott, ha a választmány ülést tart, a megyeház kisebb; ott a közgyűlésnek, nagy tereme; — értékes leveleit a megyei tevéltárba adja, becses letételeket pedig amúgy sem fogad el; — ergo — mind azon alkalmatosságok pénzzeli megszerzését szépen nélkülözheti, melyek a kereskedelmi bank üzleteire okvetlenül szükségesek! — És ily különböző körülmények mellett a két intézetet egybehasonlítani, 's az egybehasonlításból a felhozott vádra erősítő okokat koholni, vajjon jó akarat, vajjon mely belátás jele-e? —

b.) Hogy a bank földszinti raktárai üresen nem állnak, hanem jó pénzért kibérelvők, már feljebb érintett. És az ellenkezőt csak az állíthatja, ki akármi közél esik hozzá, oda nem néz. ha pedig éppen arra megy el, behűnt szemekkel elballag.

c.) Midőn a közlők arról vádolják az intézetet: hogy a tisztviselőket nagyon fizeti, nem tudni, szatyrizálnak-e vagy ismét tudatlanság sötétben tapogattak. — Tudunkra az Intézet fő tisztviselője, a titkonnokis mai napig fizetés nélkül szolgál, 's díjazását csak a rendes igazgatóság szabandja. A könyvvivő és a pénztárnok egyenkint 50 pftnyi havi jutalmat élveznek. holott nehezen van Pesten nagykereskedő, ki könyvvivőjének legalább két annyit nem fizetne. A könyvvivő segéd 25 ftot. kap havonként, az alpenztárnok pedig, szinte a rendes igazgatóság felállításáig semmit, noha egyéb munkán kívül a lejárt váltók befizetését eszközölni köteles evégett 's igazán kénytelen-ségből fogadott leginkább, 's ezen terhes. néha kedvetlen 's nagy felelősséggel párosított kötelességében pontosan el is jár! — Hol itt a pazarlás? hol ok a szemre-hányásra?

d.) Miben csinosított oly szerfelett az intézet szállása, nehéz kitalálni, mert a közlők semmit nem sorolnak elő: mi úgy vagyunk értesítve, sőt szemlátomást meggyőződve, hogy csak a szükségesek eszközöltettek, 's legnagyobb része a szállás körüli munkának a bátorság céljából történt. Mi az intézetben sem pamlagokat, sem függönyöket, sem kárpitokat — szóval semmit nem láttunk, mire elkerülhellen szükség nem volna. Igaz, az asztalok nem puhafaboliak, a székek nem szalmából fontak. az ülési asztal zöld posztóval bevont, a falon egy kis 25 ftos pendule mutatja az idő mulását, — de nem lehetjük, hogy a „több részvényes“ ilyenekben is gáncsol találja.

e.) Az intézet éppen csak annyit katonát kért a bank őrizetére, mennyi mulhatatlan szükséges, hogy az egyik ör kapu alatt, a második a pénztár közelében állhasson. A gáncsoló „több részvényes“ igen kedves szolgálatot teend az intézetnek, ha vagy kevesebb katonával tudja eszközölni a két allomás ellátását, vagy talán köréből 's ingyen állít ki őrköt katonák helyébe; mert hogy őrkök mind két helyen legyenek, azt okosság parancsolja, és az utolsó közgyűlés is elkerülhellen szükségesnek kijelenté. — Avagy ily okavodás által önként előtt az okosság is, a közgyűlés is csak „szédelő fényűzést“ vett czélba, és „megvakítani akarta az avatlanokat és külszinnel megelégedő együgyűeket? — Valóban kár ilyeneket felhordani azoknak, kik csak imént erősítették magokról: mikép őket csak „azon forró és őszinte ohajtat, melyet kebleikben a zsenge intézet gyarapodása, felvirágzása és díszlése iránt ápolnak“ — vezérelte legyen a közönség figyelemzetésére! —

Higye el a „több részvényes“ ur, hogy a zsenge intézet elleni árnykodás kezére 's önzesteli kedvére jobban nem munkálhatott volna, mint ezen 's ily közléssel! Vannak ám több rendű töképezések Pesten, de vannak Bécsben is, kik nagyon megőrülnek e jelen cikknek; mert mit ök eddig csak susogva, csak alattomosan mernek itt amott hintegetni, tartván, hogy az intézet igaz, állhatatos baráti galád, rágalmozó 's gyanúsító nyelvöknel fogják, 's feleletre vonandják, azt most is igen ügyesen, igen szép szín alá rejtve. — ha mindez nem csal bennünket, egy oly tollbul, mely eddig nem csekély tiszteletben volt a kereskedelmi közönség előtt — és egy oly lapban kitalálva látják, mely megfontolás elvét írta fel homlokára! — Vajjon ide illet-e vizsgálatlanul lerakni azon, ez intézet hitelét gyilkolni indult állítást: mikép a bank-részvényesek nem kelnek, 's már is annyira esőkkentek, hogy „igen sok!“ részvényes örömmel venné vissza tőkéje egy részének vesztéséggel is pénzét 'stb.: — to-

vábbá azon, nem kevésbé mérgesen gyanúsító, mint általában sejtést: hogy a kamatfizetés a tőkéből történik; — vajjon „több részvényes“ uraimék! mielőtt e zsenge intézetre ily mérgesített gyilkokat oly közelről és oly ügyes irányással oda dobunk, nem fért e forró keblök egyik redőjébe egy kis szánakozás? nem-e fontoló fejkökbe egy kis megdöglés? hogy mégis bővebb tudomást szerezzvén, vagy legalább a nagy választmány közel ülését bevárván, előbb meggyőződtek volna a dolog mibenléte felől, mintsem a legocsmányabb fondorkodás eszközeül könyelmüleg, vakonrohanva oda engedjék magokat, 's ily nagyérdékű intézet már csekély kora miatt is még gyöngéd életfonalát oly megtámadással és oly edző nyálal megfertőzve kettészakítani?

Végre az is gáncsolatik, hogy az ideigleni igazgatóság június 8-ra nem a közgyűlést, hanem a nagy választmányt hította össze. Mi ezt az alapszabályokkal egészen meg egyezőknek látjuk, mert a 21. §. szerint, a banktársaságot a választmány és az igazgatóság képviseli. — és 38. §. szerint nem az igazgatóságnak, hanem egyenesen a választmánynak kötelességül tétetik, az ott b alatt előszámlált esetekben a részvényeseket közhirdetmény által egybehíni. Csürni csavarni lehet ugyan az alapszabályokat is, de meggyőződésünk szerint helyesen is, okosan is tette az ideigleni igazgatóság, hogy nem az egyes részvényesek akaratahoz, hanem inkább az alapszabályok világos, semmi illútiokra 's önkényes magyarázatra nem szorult szavaihoz ragaszkodván rendelkezett. Több részvényes.

Fővárosi hírek.

h Pest, június 3án. Tegnap előtt, esütörtökön érkezett meg gözősön Pozsonyból ő cs. k. fensége a Nádor; szerdán pedig Széchenyi István gróf, az híhetőleg részt vevendőül a pesti lőversenyekben, melyeknek elseje tegnapielőtt már véghez ment.

— Privorszky fölötté pompás új kávéháza a váci utcában kedden este tömördek nép látogatása mellett megnyitattott. E terem valóban pompás; ilyet csak Olaszországban, Turinban, Milanóban láthatni; ámde ott fel van írva: „kéretnek a vendégek, ne dohányozzanak!“ Privorszky ezt nem tehetvén, gyönyörű kávéháza nem soká fog szép maradni. Dícséretére válik egyébiránt Privorszky vállalkozásának, hogy jó izlésének ily szép tanujelével lepte meg a közönséget, mely e kellemes helyre bizonyosan minél nagyobb számmal gyülekezendik.

— Tegnap reggeli 8 órakor a József-városban tűz támadott; de a harangkongás nem sokárai elnémultából gyantíjuk, hogy nem nagy veszedelemmel járt.

— Egy sajtószéri élvezet vár fővárosunk színház-kevelőire; tegnap előtt este érkezett meg Weisz aszszony Bécsből kis tánczosnővel, — lehetnek vagy huszan, a mennyire láttuk, csupa kis lánykák 8—12 évesek, — ök a nemzeti színpadon adandják mutatványikat; kíváncsiak vagyunk e kis tündérszerű balletra, mely mi nálunk egészen ismeretlen tünemény. Valóban, ha városunk közönsége nem akarja végre elismerni 's méltánylani igazgatóságunkat, akkor csak szánakozni fogunk oly közönségen, mely holmi krajezáros komédiákra seregeseen tódul, 's az által csak saját romlott izlését tanúsítja, miatt nemesebb élvezet eltaszit magától.

— A nemzeti színház napi jelentéseiben szinte feltűnő változást tapasztalunk néhány nap óta. Igazgató ur jónak találta a játszó személyzet neveinél az „ur“, „asszony“, „kis-asszony“ czimzeteiket kihagyatni, nehogy a játszó színész közönség ellenében önmagát urnak 'sat. czimezzze. Ez újítás híhetőleg saját elvnek szüleménye, minek megvannak a maga jó oldalai is, de talán még visszatérünk e tárgyra. Nevezetes változtatás az is: hogy a színzédula alján mindkig kitetendik ezentul az illető rendező „látta'm, 's a titkonnok kiadás aláírása. Ennél fogva reméljük, hogy hibátlan színzédulákat kapand a közönség, 's nem olylyakat mint eddig, melyeken szinte hemzsegték a nyomdahibák.

— Ma azaz jun. 3d. fogott vízrebocsátatni az ó-budai gyáron „Hercules“ gőzhajónak teste *) délutáni 3. órakor; a legnagyobb hajó, mely ekkor az ősz Dunán uszott.

Előleges tudósítás a pesti Medard-vásárról. Jelen Medard-vásárunk, úgy látszik, még az igen mérsékelt várakozásnak sem akar megfelelni. A gyárműárúk keletét csak középszerűnek is alig mondhatjuk, 's a természetnyeknek — a bört kivéve — kevés bevőjük van. A gyapjút csak győren keresik 's csupán beföldi szükségre; ára igen leszálott 's általában %tól 10zel olcsóbban veszik, mint tavál. A külföld számára még eddig ugyszólván mitsem vásárlottak. A repczét mely az idén sokkal csekélyebb termésű, mint tavál, meglehetősen keresik, 's 4—4½ frttal fizetik, ámbár az olaj ára aránylag igen alant áll, jelesül csak 11—11¼ tonnán.

*) Németül: Schale, olaszul Corpo; mert a gépek, árbocok később rakatnak rá.

— Gabna után még csak nem is kérdezősködnek, ennél fogvást ára is csökkent. Határozott eredményét e vásárnak még előre nem láthatni, azonban kedvező nehezen leend. — Okait e végtelen pangásnak ezúttal fejtegetni nem akarjuk, hanem bizzuk azt derék tudósítónk gyakorlati tollára, mely úgy hiszszük, a vásár befejeztével, szives leend annak eredményei mellett e pangás okainak főbbait is felsorolni.

Egyesületi közlés.

A természet tudományi társulat szombat június 10kén, d. e. 10 órakor évi nagygyűlést tartand a magyar Academia teremében, melyre a tagok annyival inkább hivatalosak, minthogy ez alkalommal társulati és szakosztályi elnökök is választatnak, nem különben bíráló tagok a Schuster és Kubinyiféle jutalomkérdésekre érkezett pályamunkákhoz. Vajda Péter m. k.

* Zalából, maj. 27. — Maj. 22ről beküldött tudósításom előlegesen tudatá, hogy másod-izbeni követválasztáskor is Zala képviseletlen maradt; mert e napon sem választottak követeket Zalamegye RRei, 's ha választottak volna is a nádori levélre, mely a választást sem nem rendelé, sem nem parancsolá, hanem csak javaslat, e választás csak eső utáni köpeny lett volna. De föltevén, hogy az érintettem nádori levél a követek választását komolyan igényli vala, akkor is egyik szónokunk lelkes szavai szerint „mivel Zalának egykori szíves egyetértése kockázta van, és ez egyetértés számúzetett, előbb annak visszaállítását követelem, mert a visszavonás édes hazánkban a nemzet gyarapodható jólétét, szellemi 's anyagi boldogságát nemcsak elő nem segíti, sőt eltemeti 's átkot von maga után. Igyekezünk előbb a bizalmat helyreállítani; igyekezzünk, mint hajdan, egymásnak kezét nyujtani, 's mindezt tegyük a haza közjáért, mert ezt tőlünk férfiúi jellemünk igényli; (kiáltás: nem választunk); a következettenséget hasonlóval befejezni rendén kívül volna.“ Egy másik szónok pedig felhozá: „ha a nádori levél parancsolná is a követek választását, — a mint nem parancsolja — most a megye méltósága kívánja meg tőlünk, hogy ne válasszunk!“ 'S miután szabad ég alatt 's eső közben tartott gyűlésünkben majd mintegy 1500 köznemes jelenlétében a tárgy eléggé megvitatva volt, még egyszer figyelemzeté elnök alispán ur a RRek a követek választására, de ezen ismételt történt felszólításra is, a nagyszámú nemesség az értelmes részzsel együtt követeket nem választott; ekkor a RR osztatlan szeretetüket 's bizalmukat bíró 's már 4dik ízben ily valóban terhes elnöki pályán tántoríthatlan hősséggel járó, 's csüggedést nem ismerő elnök első alispánunk az e napi gyűlés végzését kimondotta: t. i. hogy megyénk ezuttal is az országgyűlésen képviseletlen marad. Ezután a RRk a sűrű eső miatt a gyülesterembe menni kényszerülvén, itt megnyitattott a gyűlés fenséges nádorunk levele felolvasásával, mely a büntetőrendszert kidolgozó orsz. választmányi munkákat velünk közli; ez a választmánynak kiadatott. Továbbá Csány László bíró indítványt tesz, hogy „most megyénknek az orsz. gyűlés előtti képviseletlen állása miatt kétségtelenül megpereltetünk, mi megtörténhetik 6 nap alatt is, azért én rendén lenni látom, hogy erre azonnal közgyűlés tartassék, ennél fogvást elnök alispán urat hatalmazniak fel a tek. RRek az érintettem gyűlés határidejének kitűzésére.“ Erre első alispán ur ekép válaszolt: „Miután megszaktad a megye, szomorú a helyzet 's most itt a nagyszámú köznemeség, helyesnek 's törvényesnek látom velök tudatni, hogy akkor a háziadó ügyében is még egyszer tanácskozunk.“ Erre egykét nemes közt zaj lön, de mivel a fizetni kívánók száma több volt, a zaj megszűnt. Ezután mondá Cs. L. bíró ur: „Nem akarunk mi most itt adóru tanácskozni, hanem csak mint atyafiak 's rokonok közt kibékülést próbálni.“ Ekkor a számos nemesség közül egykét kiáltá: „békülni akarunk, de adózni nem!“ —

Ismét egykis zaj, de Cs. L. ur beszédét folytatni kezdvén, esend lön: „a visszavonások és szenvedélyeknek vessünk véget, ezt akarjuk most, 's tudják meg az urak, hogy mi, valamint minap a többség akaratának hódolunk, úgy ezután is hódolunk; hanem most őszintén csak azt mondom, hogy a mit egy jó keresztény, egy jó polgár akar, miért ne tehetné, 's a mit midőn tehetne, miért ne tenné? hogyha az alkalmat a nemzetnek szellemi 's anyagi boldogsága kifejlődésében elhalasztjuk, nem fog-e a nemzet álka bennünket sujtan? szabad mindenkinek adni 's hazáján nemesen segíteni, 's bármint adok én, azt mint nemes magyar és keresztény adam; de most nem adásról, nem fizetésről, hanem békéről van a szó, azért nekünk mint magyar nemeseknek 's kereszt-

fényeknek nem szabad mondanunk: hogy nem békélünk; mert mi lenne belőlünk, ha a béke angyala örökre tőlünk elköltözött? Ekkor az előbbi két nemes hangosan felkiáltott: „mi szivből megbocsátunk, de nem adó-zunk!” Erre másodalispán ur emelt szót: „Gondolják meg az urak, hogy illy jeles, fényes és nagykiterjedésű megye, mint Zala, mely mindig elsőnek tartaték az országgyűlésen, 's most onnét kizárva van, épen akkor van kizárva, midőn a közlekedés és kereskedésnek, nemzeti jólétünknek előmozdítása, nemzeti szabadságunk 's jogaink fenntartása végett foly a tanácskozás; pártolom én is az előttem szólott táblabíró ur indítványát: t. i. előbb béküljünk ki, majd azután annak idejében választunk követeket!” Már ekkor csak egy nemes felelt: „Sajnáljuk!” mire 2ik alispán ur beszédét folytatta: „Mig ki nem békülünk, követünk nem lesz, 's távol marad tőlünk a szabadság angyala.” Ezekután H. J. kir. kamarás röviden imígy szólt: „Emlékeztem a tek. KK és RRket, a mult időknek általunk tapasztalt történeteire: midőn kedves hazánk több megyéit a francia megrohanván, már ez megyénk két járásában is megfordult; mi volt ekkor szivünk legfőbb kívánata? úgy-e ez: uram adj békét! Vegyük fel: midőn vetésünk eső nélkül fonyadnak, nemde mint mezei gazdák szivből felsohajtottunk: uram adj esőt! mi pedig most belsőkép fonyadunk, megszakadtunk — nemde békére van szükségünk, arra t. i. hogy megyénk dicső plántája a fonyadástól megőriztethetvén, annak előbbi virágzása helyreálltassék; én a mint itt a dolgot felveszem, nálunk 's az itt jelenleg velünk tartó nemességnél egy sokkal kisebb részt, vagy nem is részt, csak egykét egyént szemléltet, ki nem akart békülni.” Erre nyersen felelt egykét nemes: „akarunk békülni, de az előbbeni mód szerint“ (t. i. nem adózni). „Mig az ész — így rekeszti a mgos szónok ur beszédét — magunktól száműzzük, addig megyénk dicsősége és boldogsága vissza nem jő; józan észszel gondolkodjunk tehát, tegyük szívre kezünket, béküljünk ki, 's az ész szerezze vissza!” Mind-ezekután első alispán ur a ki nem békülésre szavazó néhány egyént figyelmére sem méltathatván, elnökiel kimondta a nagyobb számnak akarásával egyező végzését a KK és RRnek: hogy a többség által a kibékülés megpróbálására határozatni rendelt közgyűlést, mihelyt a megyének idéztetése megtörténik, a szokott meghívó 's körlevelek által a KK és RRnek tudokra fogja adni. Az e napi gyűlés folyama alatt O. J. thiró ur mint választmányi elnök bemutatla a megyebeli kétségtelen nemesekről készített jelentését a teljesített catastrummal együtt, mely helyeslést nyervén, a végzés abban öszpontosult: hogy a kétséges nemesek két év alatt tartozzanak a nemességvizsgáló választmány előtt nemességüket bebizonyítani, ellenkezőleg a tisztí ügyész-hivatal által megperlelendők lesznek. — Ez alkalommal előterjeszté elnök első alispán ur a RRnek e szavait: „ezentul terhes hivatalomról örömmel lépelek le, mert szerencsés vagyok, Zalamegye nagy kincsét — catastrumát — alispánságom alatt létrehozatva látni; ennek elkészítése kedvessé tette előttem terhes hivatalom fáradságát; hogy ez pontosan elkészítve bemutatott, azt főleg O. J. választmányi elnök ur fáradhatlan munkásságának, 's dicséretes eljárásának 's köszönhetni — 's neki méltó dicsérettel 's hálaival tartozunk.” Szünni nem akaró éljen követte! — E napi gyűlésünket megjelenésével szerencsésíté Vas megyéből Széchenyi János gróf és táblabíró is; ellenben H. K. thiró ur, nem tudhatni mi okból e gyűléstől elmaradt; de F. Gy. thiró ur nemeseivel megjelent, 's mindenben az illedelmet megtartva, első alispán urnál még tisztelkedni is volt. E közgyűlésünk maj. 27kén folytatván, monda elnök első alispán ur: „a háziadó ügyében a nemesség okulására készített tanokat magában foglaló beszédet most, — ne hogy a köz nemesség minket bizalmatlanságról vádoljon, sem fölveendőnek, sem saját alá adandónak nem vélem, hanem főjegyző urnál letéetni, a hol kinek tetszik megolvashatja, 's le is irathatja.” E napi gyűlés folyta alatt szép számmal irák magokat alá az adózni akaró jogosított egyének; noha száz példány alá kelle neveteket írni, az alá írók közt még H. K. thiró, 's az aprilis 4kei nemadózó 3000 főnyi nemesség széken állott egyik vezére H. D. ur is (kit a Hírnök kissé méltatlanul irt le) megjelent. — Envéleményemmel is kísérem e két nap tartott közgyűlésünket: hogy t. i. mi april 24kén tartott első rendbeli követválasztáskor 16. követet is választottunk, de közülök elvállalót egyetsem kaptunk; — maj. 22kén tartott másodszeri követválasztáskor pedig, noha nagyobb számmal sereglenk össze, ismét mi magunk nem választottunk. Uraim! ezen nem választás által az első követválasztáskor megválasztott — de el nem ment 16. követ pénzbeli büntetését nem vettük é magunkra — majd a következők mutatja meg; de e miatt bánom is, hogy

aggódom, mert a köznemesek helyett az értelmes rész ex galentia csak szükség esetben fog fizetni. — Egyébiránt e két napi gyűlés csöndes folyammal, 's minden sértő szó nélkül tartatott. Adja Ég, hogy a F. Gy. adó elleni proclamatiója ellenére szerkesztett tanok a nemesség okulására szolgáljanak, 's az aláírások által édes remény szállja meg Zalát, miszerint az eddig gyalázzal bélyegzettnek mondott megye rövid idő alatt teljes becsét visszanyervén, boldog lehessen! —

A „Világ 40ik számában közölt Deák Fer. főszele majusi vigalom, tüzi játékkal öszveköttelve, az eső miatt nem majus 19kén hanem 23kán központi városi erdőnk szomszédságában Hegyi Enok thiró ur erdejében Zalának tisztí kara, 's az értelmes rész által Zala lelkes hölgykoszorúja társaságában megtartatott; mely alkalommal Zala kedveltje, Deák Ferenczünk 12 taraczkölvések, — és szünni nem akaró éljenek közt, Rákóczy lelkes indulójával fogadtatott; képzelhetni, milly szép számmal sereglettek öszve szépeink ez érdekes majusi vigalom élvezésére. E fényes és ünnepélyes majusi vigalom, mely bizonyosan minden jelenvoltnak örökre kedves emlékül marad szivében — délutáni 5 órakor kezdődött; 's a közbejött gazdag estebéd után 10 órakor végződött. — Így ment végbe e dicső vigalom időnkint számos toast történt; legtöbb pedig Deák Ferenczünk egészségére! —

4 Szabolcsbul. N. Kállo majus 15. Megyénk állása kívánta legközelebb leélt követválasztási napjainban, minden megye polgárának pártfelekezethez csatlakozását, mennyiben ezt nem ön érdek, de elv követel. — A „Világ“ 37ik számában követválasztásunk eredményét pártatlan szellemű alakban feltüntetni vágyó L. P. ur azonban nemleges állása követelésével is, olly pártfelekezethez csatlakozólag teszi észrevételeit, mellyekből a győzelmet veszített részhez tartozása tisztába jő. — Kár a „tisztel, becsület de igazság is“ jelszót kiemelni, 's ennek formája alatt rágalomokkal tölt gyanúsító czikket közrebocsátni akkor, midőn a közre tett czikk valódiságáért, közlő ur jót állni nem képes. — Nagy hiba tisztviselőinket nagytól kicsinyig, hivatalos működése zászló alá véghézt korteskedés rágalomával sújtani akkor, midőn ezen testületből is több egyén az ellenzék részén állott; de ne tessék feledni L. P. urnak, hogy midőn a tisztikar nem mint hivatalnok, hanem mint megye polgára korteskedett — ezt tevék a másik fél emberei is — jól vagy rosszul, mindkét fél egyformán tudja, — avagy ki akarná rekeszteni közlő ur alkotmányunk sáncaiból a másik felekezetet? — ez már alia res. — Ugyan derék „tisztel becsület de igazság is.“ — Mi a szavazatszedésre kirendelt küldöttségnek, a voksok átvételével, ennek fel nem olvasásából tett figyelmen elhamarkodott munkálatait tárgyalja: arra azt jegyzem meg, hogy a kirendelt választmány, közlő ur bizonyítása szerint is, részrehajlatlan volt, mivel mind két fél embereiből alakították, 's már magában is elnöködést gyakorlani feltételeztetett. Milly joggal támadja meg tehát L. P. ur az igazsággal eljáró választmányt, 's mi okból üti eljárására a hebehurgyakodási bélyeg, képzelnem tudom, de bocsánat, hiszen meg mondja okát L. P. ur ezen szavaiban: „legelő a tisztikar pártja bocsátatván, mivel e párt kapcsolatait, öszves működése eszközeit, 's hosszú kezeinek hatáskörét a küldöttség ismerhette volna,“ — korteskedésnél a párt kaptat, öszves működést, rövid vagy hosszú kezű hatását, rábeszélés, felvilágosítás, bujtogatás, pénz, bor, pálinka, 'sat. eszközök, — hogy ez mind igaz, senki kétségbe nem vonja, 's ez még hagyján a korteskedés azon legveszélyesebbikéhez, mely az ugynevezett tisztviselők által elkövetettnék állítatik L. P. ur ezen kifejezésében „lehet e szíró, vagy tisztí ügyész hivatalos eljárásában igaz és lélekisméretes, ha épen annak szavazatát szerelné meg nyerni, kit vendéglés és kéz szoritgatások helyett, a hajthatatlan igazságszolgáltatás veszélyével kell vala sújtania,“ — ezen állítás hivatalos visszavétel feltételez, még pedig általánosan véghéztet; emberi kötelessége tehát L. P. urnak ezen fenytékre érdemes tetteket megbirálás végett maga helyén feljelenteni, ezt tőle becsületessége is igényelven, máskülönbent őt undok rágalmozónak, 's gyávanak, tartjuk. — Végre egyáltalában nem igaz L. P. ur azon állítása: miszerint B. S. urra kétszer szavaztak, 's csak ennek tulajdoníthatatik elválasztása; ez nem történt, bár főispán ur ő ksgé, nyilt levelében, mellyet a választmányhoz K. M. táblabíró ur vitt, elrendelé, hogy azon majd 150 számot meghaladó tömegeske, melly ide 's tova lett elszedése miatt, akkor, midőn a B. S. rész szavazott, még nem jelent, a másik részre szavazók szavazatai beszédese után, szavazatra bocsátassék, 's e miatt a választmány a megyeházánál, hol B. S. ra szavaztak, még egyszer üljön öszve; miért itt 's nem a ref. templomban, mi-

vel ő exja igen jól tudta milly veszélyt okozó lehetne e kis ellenzéki csapatnak a másikkhozi keveredése, 's a történhető veszély elhárítása volt az ok. Volt hát engedelem a még elmaradtak szavazatai bevetelére. De hogyan is lehetett volna ezeket szavazatuk adásától eltiltani? nem nem olly joggal bíró egyének voltak ezek, mint közlünk bár mellyik is? — No de látja L. P. ur ezen tömegeske, főnökei közbenjöttére, nem ment szavazatra, 's másodszeri szavazás B. S. ra nem történt, — akarák ugyan e kis csapat némely felkerültebb egyénéi, minden kérelem daczára is, nemesi jogait gyakorlani, de a minden gyanúsítgatás eltávoztatása tekintetéből, annak ez uttali élése lemondására a kis csapat ismét felkértezt, mellynek végre nehezen bár, de még is engedett. Nem volt tehát B. S. ra kétszeri szavazat, mellyre bizonyoságul kérem az egész választmány uri tagjait. Továbbá az eljáró választmány nem ön oktából tevő azt: hogy midőn a B. S. ra szavazatnak vége volt, a golyókat fel nem oivastatta; ezt ő exja a főispán ur egyenes meghagyásából tevő, ki igen bölesen jegyzé meg: nem jó az egyik félnek is tudni, mennyi a már keresztülment szavazatok azáma, hogy pedig a benmaradt szavazatok időközben nem szaporítottak, arról a mind két ládat utólsó pillanattig önzése alatt tartott küldöttség gondoskodott. — Lásza L. P. ur, milly valószínűleg tevő párt-nélküli állásánál tudósítását, 's most már hiszi-é, hogy midőn ön az egész haza előtt illy undok rágalmakat hinteni nem átalott, merészkedett: akkor pártolt része némely önhöz hasonló embereitől a gyanúsítás legbecsületbevégoőbb neme hintetgette meggyékszerzte az alsóbb osztályú nemesség között; ha ezen állítástomat igazoltatni kívánja, a Pesti Hirlap szerkesztőségénél már bemutatott, 's még több ahoz hasonló eredeti levélnek közretételével is szolgálhatok, ezekből ki fogna tűnni, ki vetkezte le az emberiséget. Végezetre legyen szabad egy factumocskát önök megismertetésére felmutatni: emlékezik e L. P. ur hogy midőn a B. S. pártolók szavazatukat beadák, a megye házába bezaratának, 's csak annak ablakából szemlélheték a lélekvásárlást; ugyan is tudja e mint vereték beszakadásig a nagy dobot, mint szédíték a szekereinknél hagyott, itt ott bármészködő nemtelen kocsisinkat, egy, két, sőt három ezüst ftnyi ígéretekkel is szavazatra? tudja-é, milly emberhez illő bánással kívánák rábeszélni a részint járókelő, részint az eredmény megtudásáért öllalkodó, öltönyökre, műveltségükre némely nemes uraknál fentebb álló izraeliták, 's hitsorsosaik közül vállalkozott haszonbőrleket szavazat adására? Azonban ezen örökös kárhozatra vettetni kívánt néposztály műveltebb egy pár embere, megemlékeztvén amaz ismeretes gyűlésen a honoratiorakra kimondott főnöki indítvány, 's határozatra, nem vállalá el a csak egy percze adni kívánt praerogativát. — Mint tetszik önnek e kis képecske? nemde benne láthatni a szentesített alkotványnak, ha kívántatik „vérükkel feltartását,“ — o dicsőség! o vas következetesség! — Isten velünk, a lehető találkozásig. *)

X. Biharból. (Követválasztás, adó és energia) N. Váradi máj. 18. A P. Hirlap 245dik száma egy galád lélek ömledéseinek szabad tért nyitó névtelen czikket közöl Biharból; nem célom az ocsmány pletykát 's kofaságot czáfogatni. Orozva támadók ellen hitemet már kimondottam, entudatomban pedig büszkébb vagyok, mintsem nemtelen törekvések ellenében magamat védeni ne szégyelném; de a mennyiben, nevezem „V-lág ismeretes levelezője“ czimet fűzött, az olvasó közönség előtt magamat igazolni kötelesnek hiszem, főkép olly időben, midőn az ország némely részeiben követet némely vérengzések híre a honfiak keblét megdöbentvén, hasonnemű tények rendezésében foglalkozó egyén kárhoztatásra számolhat; a hirlapi hazug költő pedig engem, mint ollyat mutat be, sőt elfogatásomat jelenti; szükségképen kell tehát magamat igazolni, hogy nekem soha, de soha közgyűléseken és választásokon verekedés, vagy csak erőszakoskodás is ideám nem volt — és hogy nem volt, erre felhívom 1) B. Ö. urat, kinek emlékeztetést visszaviszem az 1839ki követválasztásokon eseményre, midőn az akkori verekedés áldozatául néhány ember vére a megyeház tornácán gözölgvén a gaz tett ellen, — mert az ő érdekében munkálók követék azt el, — szót nem emelt, nem kárhoztatva lobbantám szemére Bárodon „hogy ha ő az erőszaknak nem barátja, 's mint ilyen, a kormány tetteiben önkény 's erőszakot kárhoztatni szeret, miért nem lépett föl e vérengzés ellen? miért nem szólalt fel a meggyalázott emberiség mellett, ha ő annak valódi barátja?“ és kaptam fe-

*) De nem a jelen tárgyban; mert kénytelenek vagyunk kinyilatkoztatni, miszerint fontos közlendőnk halmaza miatt illy vitásoknak lapjaink hasábjain helyt nem adhatunk. Hallottuk mindkét félt; a közönség ítélhet, minden további replikázás nélkül is. Szerk.

ti antipathia nyilatkozatit, mit annál inkább csudálunk, minthogy a háziadó ügyében illy antipathia „nem-létét” már $2 \times 2 = 4$ nek vette.

Jelenkor. (42. sz.) Társalkodójában közöltetik: Krasznamegye királyi személynök ö nmlgához intézett levele; mellyben előterjeszti az okokat, miknél fogva jelen országgyűlésre követeket nem küldhet, 's mellyek röviden odaközpontosulnak, hogy két diétára (i. e. erdélyi és m. országra) már csak a tetemes költségeskedés tekintetéből sem küldhet követeket.

Nemzeti Ujság. (51. 52.) Előbbi szám, Korunk ügyei rovatában, Cortesek 's képviselői' című első cikk bevezetetik. Itt, némi theoreticus előgondolatok után, mellyekben, ha jól fogtuk fel szavait, az orvos, sebész, meg jegyző, nem sorozhatók az intelligencia (cértsd politikai intelligencia!) rovatába — kissé gyakorlatibb mezőre tér szerző 's kimondja: hogy elfogadhatóvá válhatnék a nyers tömegeknek meggyeszerzei fékezése tekintetéből az is, mi a „Világ”-ban gr. Széchenyi Lajosától adatott; és az is, mit gr. Andrássy adott; de a tervnek olyannak kell lenni, mi maga a visszaélésben részes osztályzattól igényleges activjogai sérülése nélkül, erkölcsi szabályok sulya alatt lehessen követelhető; 's ennek nyomán fonva ki eszméit, a politikai jogkiterjesztés ellen nyilatkozik átalán véve, kimélettel emlékezve mindazáltal a stabilitas elveire épített képviselői rendszerről. — Az utóbbi számban. „A pap mint polgár” felirat alatt hosszasan fejtegetetik, hogy a pap egyházi állásánál fogva meg nem szűnik haza polgára lenni, mi, szerintünk is, kétséget nem szenved; sőt hogy ő lelkesen az, több történelmi példával világítatik.

Hírnök. (42.) Századunk'jában, Nevelési hangok' figyelemre méltó cikke, noha az sokkal világosabb és hatásosabb leendhete, ha nem fonódik annyiféle tárgy egymásba 's pedig olly igen vázlatosan, alig érintve, hogy egyik a másikat gyöngíti inkább, semhogy emelné. A megpendített tárgyak: vallásatlanság, köznevelés, anyagi jólét, olly fontosak, hogy mindegyikük külön fejtegetést érdemelne.

Erdélyi Híradó. (42.) Két Jelenet figyelemre méltó cikke második része közöltetik, mellyben ismét annyi méltatlanság van elősorolva, mellyel a szász lapok a magyarságot illeték, 's mellyel egyáltalán a szász nemzetiség a magyar ellenében torzsalkodik, hogy legmélyebb sajnálatunkat kell ez iránt kifejeznünk.

Igazítás. Legközelebb számunkban a 348dik lap 3d. szel. a 4. szel. közl. 2d. sorában apr. 10d. h. olv. apr. 19d.

Szerbia.

Ujvidék május 29. Folyó hó 26kán Ujvidéken rövid betegeskedés után meghalt Ljubicza, Milos hg nője, Mihálynak édes anyja; hült tetemei miután a bácsi g. n. e. püspök a templomban eltakarítást megtagadta, más nap reggeli órákban a Szerém megyében létező krusedoli zárdába, vintarteljes élte után örök nyugalomra vitettek. E nő, mint tudva van, rendkívüli befolyással bírt Mihály hg kormány alatt, és szünetnélküli fondorkodásával nagyrésztben fiának bukását is ő okozta. — Férjétől már hosszabb idő óta elváltan élt, 's őta számkivetésbe nem követte. Mihály hg haldokló ágyához néhány nap előtt érkezett, és még most is Ujvidéken tartózkodik, — de mint mondják, nem sokára atyjához Bécsbe induland. — Az Ujvidéken lévő szerb menekvők száma 182 főre terjed, és ez aligha nem Mihály hg egész pártja. E menekvők közt vannak Obrenovics Jefrem és János, Protics és Radicevics miniszterek, több polgári és katonai tiszt, kik magokat a közrendűekkel együtt, csendesen 's illedelmesen viselik, 's eddig legkisebb panasza sem szolgáltatott okot; egyébiránt Mihály vagy Milos hg megválasztása iránt legjobb reményben élnek, 's a mostani szerb kormány ellen mindenféle híreket terjesztgetnek, — ezek között legujabbban azt is, hogy Sándor hg az országban utazásáról e napokban 16,000 emberből álló sereggel a vracsára jövend, és e fejdelemválasztásnak tettelesen ellenszegüend; de a Szerbiából érkező utazók mind ezen hírekről semmit sem tudnak, 's a mostani kormányt szilárdnak és népszerűnek állítják.

Törökhatár maj. 15. Kara Gyorgyevics még nem tért vissza Belgrádba, viszzatértét Vuicsics és Petrovievics addig kívánják halasztani, míg a Portához az új fejdelem-választásig az országban maradhatásuk végett tett utolsó folyamodásokra — mikép reménylik — ked-

vező válasz érkezendett. Ez esetben befolyások által akarják a Kara Gyorgyevics újra választását eszközölni. Ha pedig a porta válasza kedvező nem leend, fegyveres erővel szándékoznak szerencsét kísérteni, 's illy célból főleg a kragujeváci kerületben nagy készülétek tételnek.

Törökország.

A bosnyák szélekről, majus 14dikén. A bosnyák, tartományokban az itt ott régóta feltűnő megélegületlenség, még pedig magok a törökök közt nyilvános lázadásban ütött ki. A lázadók f. h. 9dikén Ostrosacz erőségét rohanással akarák elfoglalni; most Ostrosacz Brekovicza és Krusa várakat szoros ostromzár alatt tartják. — A határsértések gátlására Ausztria részéről az ottochani, ogulini és sluiui határörző es. k. ezredek néhány csapati, a fenyegetett pontokra rendeltettek. Egyébiránt reménylik, hogy a lázadás nem sokára lecsendesíttetik.

A Fekete-tengertől az ádriaig, a Dunától a Balkan tulsó aljágja keresztények közt olly ingerültség uralkodik, melly a portára nézve igen nyugtalanító kezd lenni. E veszélyes hangulat annyiban jellemző, mert ezen országok egyikében, még Montenegroban sem mutatkozik többé különös rokonszenv az éjszaki szlávok iránt, mert a visszahatás tagadhatlan jelei tűnnek föl ama korábbi szokás ellen, miszerint a szláv nemzeti érzelem minden mozdulatára a szemek Pétervárr felé irányoztattak. Fájdalom a porta kénytelen megvallani, hogy e jelen ingerültséget ő maga idézte elő, ámbár szintolly igaz, hogy a szerb változások minden további eredmény nélkül maradnak vala, ha Szerbia új kormányát jövője 's jogszerű állása fölött majdmajd nyolcz hónapig a legkínosabb bizonytalanságban nem hagyták volna. Önmegtartási ösztön és kétség a forradalom vezéreit arra bírák hogy olly összeköttetésbe bocsátkozának, mellyel Europa békéje kockázthatatik.

A Smyrnában megjelenő „Inpartial” Magnesiából aprilis 21dikéről jelenti: Alig hogy e város korábbi szerencsétlenségeiből üdülni kezdte, ismét új baleset ér. Tegnap esti 9 órakor a kalmárcsarnok (Bazar) közepén erős tűz ütött ki, 's kevés percz alatt egészen lángba borult. — Az olaj-, fagygyú-, 's más gyúlékony anyagraktárak még inkább éleszték a tüzet, melly az egész várost veszélylyel fenyegette, minthogy már több ház meggyült. Szerencsére néhány köépület a lángok tovább terjedését megállá. A tüzet csak ma lehet eloltani; a kalmárcsarnok füstölgő rommá lön, mintegy 30 ház, és 3000 bolt esett a lángoknak martalékul. A tűz által okozott kárt 8—10 millió (török) piasterre becsülik.

Nagybritannia.

A majus 18kai alsóházi ülésben Sharman Crawford ur olly törvényjavaslatot indítványozta, mellynek célja teljes és szabad népképviselő; más szavakkal: az általános választószavazati jog radicalis chartista eszméjét hozza szönyegre; a javaslat 101 szóval 32 ellen elvetett. Hasonló sors érte a Roebuck ur által indítványozott azon határozatot is, miszerint a status népnevelési terve semmi egyházi vélemény tanítását célul ne tűzze ki. A határozat 156 szóval 60 ellen megbukott.

Londonbul majus 18dikán korán reggel több mint 700 főnyi gyalog és lovas katonaság szállítottatott el a birminghami vaspályán, más nap reggel tíz óra után majd ugyan annyi. Általában 14 nap óta csak ezen egy uton 2—3000 ember. Mindkét részről komoly lépések történnék Irlandban. Az ardaghi püspök egyik mulingari repeal-gyűlésben, mellyben több mint 120,000-en valának jelen, minden katholicus püspök segélyét ígérte azon hozzátétellel, hogy ha a kormány a szabad ég alatti gyülekezést megiltja, az egyházak fognak megnyitni, 's a repeal a szöszekből fog hirdettetni, habár vértanúkint lakolnának is. A repealkérdés e szerint vallásos kérdéssé lön. Eddig azonban még csak erkölcsi, passiv ellenállásról van szó. Való, hogy ha egy pontról eltávolítottanak, a másikon újra összegyülehetnek, 's így a kormányt nagyobb erőfeszítésre bírhatják. O'Connell már egyszer az emancipatiokérdésnél, hasonló körülmények közt, Wellington és Peel fölé került, 's ha most is úgy történik, akkor Peelnek vagy a békét helyre kell állítania, vagy a kormányról lépnie. — A League hatalmas lépésekkel halad előre: előbb csak gyárosok egyesülete volt, melly egy nemzetgazdasági kérdés rendezését tűzte ki célul, később a kereskedési vám által nyomott közeposztály csatlakozott hozzá: majd a dissentereknek nyújtá kezét: ekkor szétküldözé az ország minden szögeibe ol-

vasoit 's röpiratait; néhány héttel ez előtt megkezdő igazítását a földműves-grófságok haszonbérleténél, 's jelenleg már arról is gondolkodhatik, hogy a miniszteriumot a választók minden osztályában megtámadja. — O'Connell úgy látszik, aggodalomba kezd jöni. Miután azon nyilatkozattal, hogy Angolországtól Irland igazságot nem várhat, a parlamentet elhagyá, 's mindent kockázatni látszott, hogy az unio felbontását eszközölje, most egyszerre az angol nemzethez nyújtandó folyamodási javaslattal lép föl. E folyamodásban nyolcz pont állittatik fel, mellyek teljesítése, ugymond, hiveinek egyik részétől a másik után megfoszlja, minélfogva ő azon jelentéktelen állapotba süllyedend, mellyben őt a toryk látni kívánják. Ezen váratlan nyilatkozat a dublini repealereket bámullat 's bosszúsággal tölté el, legalább a menyiben a dolgot komolyan veszik, 's vezéreiknek komolyan hisznek. Azonban ezen bosszúságot még egyik sem merészle nyilvánítani. E fordulat annyival nagyobb bámullatra méltó, minthogy az ardaghi romai cath. püspök nyilatkozata után következék. Azt vélte volna kiki, hogy hitsorsosai papságának buzgó részvéte, mellyet ezen főpap olly határozott szavakban nyilatkozott, O'Connell a kezdett pálya folytatására meginkább ösztönzi. De talán épen ez volt, mi őt elrezenntette, 's más véleményre bírta.

Franciaország.

Aprilis 28dikán költ kir. rendelet által, de melly csak most jutott nyilvánosságra, a francia ügyek a Marquesa szigeteken rendbe hozattak. Bünvádi ügyek haditörvényszek által itéltetnek el, polgári ügyekben pedig első bíróságú törvényszekek itélnek. A helytartó meghatalmaztatott, hogy jó rend 's bátorság fenntartására szolgáló határozatokat adhasson ki, 's azokat büntetési fenyegetéssel nyomadékosá tegye, miként a körülmények kívánni fogják.

A magasabb vám behozatala Beaumont ur javaslatára 1844dikü augusztus 1sőjére határozottatott, ez aztán évenkiut 5 frkkal növekszik, míg 1848dikü aug. 1sőjén a gyarmati cukorvám mennyiségére 49 1/2 frkra fog emelkedni. — A majus 19dikü végszavazat alkalmával az öszszes cukortörvény mellett sokkal nagyobb többség (286, 97 ellen) nyilatkozott, mint előre várni lehetett. Ugyanazon gyűlésben minden vita nélkül jóváhagyott a 80,000 ujoncz-illetőség.

Spanyolország.

Az új spanyol miniszterium, melly már ismét lélepett, olly elemekből volt alkotva, minélfogva állandósággal nem bírhatott. Lopez a tulzóliberalis ifjúság képviselője, nemesszivü, önzésnélküli heves fiatal férfi, inkább theoreticus. Servanus csekély műveltségü, de természetes könnyűséggel, elhatározottsággal 's merészséggel bíró, 32 éves férfi. Caballero a miniszterium Machiavellje, ns. érzés nélkül, de sok észtehetséggel. A többi miniszter csekély jelentőségü. Az új miniszterium maj. 11dikén közölt programja szebb, értelmesebb, 's korszerűbb már nem lehetett volna. Minden politikai menekültnek teljes amnestiát adott, 's minden pártnak kibékülést, 's az előbbi ellenségeskedések feledését ajánlta, minden véleményü előtt utat nyitott a közügyekbeni részvétel és közhivatalokra; minden angol és francia befolyás megszüntetését; adófizetésbeni egyenlőséget; kormány és pénzügyek javítását, 's tökéletes sajtószabadságot ígért. Lopez beszéde, mellyben kormányzasi tervét kifejté, a fellengésig ékes volt, és rendkívüli tetszéssel fogadtatott. Mindenki benső megindulással hagyá el a házat, 's a gyűlést követő napon Madridban másról szó nem vala, mint egyességről, rokonérettről, 's türelemről, 's ha Lopez o-hajtásai valósultak volna, úgy ő a közhelyeslést megnyerend. Már ösztintén közeledtek egymáshoz a republicanusok, moderadosok, és carlisták, szóval: minden párt becsületes férfai, hogy különböző véleményöket, 's régi ellenséges érzetöket a közjónak áldozatul hozzák. Lopez el volt határozva, hogy magát az angoloktól vezéreltetni nem hagyja, 's ez kormányát népszerűvé teendette. Azonban e szándéka már is meghusult.

Németország.

Ferencz Fridrik mecklenburgi nagyherczeg junius 7dikén nyitja meg a mecklenburgi rendek gyűlését Schwerinben.

Szerkesztő: Szenvey Jó z s e f.

Hivatalos Jelentések.

18073. Esztergom városa törvényszéke jelentése szerint, Stelczler Antal vagyombukott rőfös kereskedő hitelezőinek megjelenésére f. e. julius 1ső napja tüzet-vén ki határidőül, ideigleni tömeggondnoknak Takács István tanácsnok, perügyelőnek pedig Kis Mihály tisztí fő-ügyész nevezettek. Költ pünkösdhő 10én 1843.

12971. Bars vármegye törvényszéke gróf Majláth Jánosné született Révay Anna hitelezőinek esődületére f. e. julius 12ik napját tüzet-vén ki határidőül, ideiglenes tömeggondnokká Simonyi Ferencz táblabíró, perügyelővé pedig Botka Bálint tisztí alügyészt nevezte ki. Költ sz. Györgyhő 4én 1843.

Csődök.

12654. Debreczen város tanácsa Vossicz Eleonora néhai Legáth József özvegye hitelezőinek esődületére f. e. junius 14ik napját tüzet-vén ki határidőül, ideiglenes tömeggondnokká Nagy Mihály, perügyelővé pedig Kiss Lajos hitess ügyvédek nevezte. Költ sz. Györgyhő 4én 1843.

13305. Buda fővárosa tanácsa Belezky Con-
stantin és annak neje Natália hitelbiztosítók esz-
külete f. é. június 15-én napját tűzvédelmi ki-
határidőül, tömegmondó Sándrik Pál, perügylővé pedig Jory Fe-
rencz hitességét nevezte ki. Költ sz. Györgyhó 4.1843.
Váltótörvényszéki idézések.
5526. Persián Márton kolosvári lakos, kinek

időzetésére válasz nem érkezett, az ellene Engländer S.
és H. által 216 pft 1 kr. iránt támasztott váltókereset tár-
gyalása végett f. évi június 9-én reggeli 9 órakor a Váltó-
törvényszék előtt jelenjen meg. Költ Pesten a kir. e. b.
Váltótörvényszék 1843ik évi május 29-én tartott üléséből.
5536. Szabó Gusztáv jelenlegi tartózkodása tud-
va nem lévén, Szabó Pál által ellene 702 pft iránt a k.

pesti e. b. Váltótörvényszék előtt indított váltóügyében a VTK. II.
r. 214 §. értelmében f. évi július 12-én reggeli 9 1/2 órája
olyképen tűzetik ki megjelenési határidőül, hogyha akkor
személyesen vagy törvényes képviselője által meg nem je-
lenend, az idézett §. értelmében törvényeszkileg fog vé-
delmére gondnok rendelkezni. Költ Pesten az e. b. Váltó-
törvényszék 1843ik május 29-én tartott üléséből.

A Gőzösk elindulása.

Pozsony és Bécs felé mindennap reggel 8 órakor.

Azonkívül minden vasárnapon és szombán egy rakhajó.

Mohács és Eszék felé minden pénteken

Zimony, Drenkova felé minden vasárnapon és csütörtökön

reggel 4 órakor.

Minden akadály és alkalmatlanság elhárítása végett minden t. cz. utas
nyájasan kéretik, még az elindulás előtti napon podgyászának átvevési-nyug-
tatvány mellett a gőzhajóhivatalban átadására.
Pesten május 9-én 1843.

A Gőzhajó-hivatal.

Előfizetési jelentés.

A fiatal erő munkássága, bár parányi is, nem megvetendő; mert általa a zsenge
kebelében rejlő tehetségek kifejlése eszközöltetik 's a tökéletesedésre törekvésnek, mi
minden eszes lény elibe teremtőjétől főcéllal tűzettek ki, szent szikrája élesztetik: de
azonkívül a hon is csak úgy boldog, ha minden fia, mikint a gépben minden kiegészítő
részecske, hatása körében munkálkodva oda igyekszik, hova a hon jóléte megkívánja.
Erzök ezt mi is 's azért rendes foglalatosságaink kívüli szabad időnket, a **Religiót**
és **Hont** hordozva szívünkön, munkára fordítók 's fáradozásink szüleményéből ismét egy
kötetet fűztünk össze iker honunknak szentelendő. Az előbbi alak- 's szellemben 18-20
ivre terjedő 's június végével megjelenendő füzet ára előfizetési útján, melly július végeig
tart. 40 pkr., mit midőn hírül teszünk egyszersmind jelentjük, hogy még az 5, 7, 8, 9
kötetből is birunk néhány példányt, 1 pftjával megkaphatókat.

A pesti növendék papság magyar iskolájának ez évi tagjai. 2-3

Pesten Eggenberger, Debreczenben Telegyi, Miskolczon és Kolosvárt a könyvtáros uraknál 10 ezüst kron kapható:

'Hallgassuk meg a másik félt is!'

vagy a dunamelléki hely. hitv. egyházkerületbeni superintendens-választás, vonatkozólag a Keeskeméten 1843ban Cs. J. betűjegyes röpiratra.
Irtá **Enéyes Elek.** 2-3

Hartleben Konr. A. könyvkereskedésében (Pesten váci-utcában 437dik szám alatt) épen most jelent meg és kapható:

politikai GAZDÁLKODÁS

nemzeti rendszere II. és III. kötet.

Irtá **Dr. List Fridrik.**

Fordította **Sárváry Antal.**

Mind a három kötet ára, csinos borítékba fűzve, 3 frt 30 kr. pengő pénzben. 1-2

Serházi haszonbérbeadás.

A zombori kir. kincstári igazgatóság részéről közhírré tétetik: hogy Bács megyében kebeleztetett kincstári Apatin városában létező uradalmi nagy serház, melynek sermérését gyakorlata 24. igen népes kincstári helysége kiterjed, 1843ik november 15-én kezdve, 3 évi használatra 1843iki július hó 11-ik napján, reggeli 10 órakor a zombori kir. kincstári igazgatósági épületben tartandó nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe átengedtetni fog. — A bérleti szándékozók az árverési 1000 pengő forintnyi bánatpénzzel ellátva megjelenendők, a bérleti feltételeket előleg vagy a nevezett kincstári igazgatóságnál, vagy az apatini kir. kincstári tisztartósági hivatalnál belát-
hatják.

E serház egyes hozzátartozandóságai következők: a serfőzés és pálinka-égetéshez, valamint a maláta mindennemű kezelésére megkivántató külön épületi osztályok, az ahoz szükséges szerek, edények, és egyéb kellékekkel elégséges és különözött pinczék, külön lakások a serfőzőnek, annak segédemberei, cselédjei, pintérje és molnája számára, a serméréshez, 's összesen valamennyi serházi fő és melléképületben mintegy 12,000 mérő árpa és egyéb gabonafajtára, a maláta, komló, széna, és mintegy 200 ölla elhelyeztetésére elégséges padlás, raktár 's egyéb arra alkalmas tartási hely, egy maláta daráló egyszersmind gabonaőrő malom, ökör vagy loval hajtható, mintegy 52 db. ökör és lo számára külön istálló és elégséges sertésölök 's obrok.

Ezen serházberlethez tartozik azonki-
vül egy a serház-ökörknek legeltetésére kijelölt elégséges erdei legelő. 3-3

Árverési hirdetmény.

A mélt. kesseleőkei Majthényi nemzet-
ség részéről ezennel közhírré tétetik: hogy a Budáról Bécsbe vezető országútban fekvő Vörösvár helységében a f. évi sz. Mihályhava 29-én tartandó nyilvános árverés útján, az 1844ik évi sz. György napjától számítva három évre a következőknek adni:
1.) Vörösvár helységében található egy-emeletes nagy vendégfogadó, a hozzá tartozó földekkel.
2.) Az országútban fekvő úgynevezett 'Szarvas' vendégfogadó, az ugyan hozzá tartozó földekkel.
3.) Vörösvári mézsárszék.
4.) Az ugyan ottani úgynevezett zsidó trak-
tér és bolt.
5.) A Solmári bormérés jog. 1-3

Tévedés eltávolítása okáért.

Alulirt kényszerítve látja magát ezennel kinyilatkoztatni, mikép Magyarország jelesebb férfainak a Pesti Hirlapban gyakran hirde-
telt — Heckenast Gusztáv könyvkere-
kedésében 30-40 krajczáron kapható — arczképeit, melyek eredetileg csak zsebkönyvekbe voltak szánva 's ez okból 12ed réthben vannak, nem kella nálam fél iven megjelent eredeti arczképekkel fölcserélni, minthogy ezek valamennyien az én kizárólagos sajátom, és könyvvizsgálati felsőbb rendeletnél fogva egy élő ember arczképét sem lehet — akár eredetiben akár másolatban — lenyomni 's nyilvánosságra hozni, annak írott beleegyezése nélkül. **Wagner Jó-
zsef,** műáros Pesten. 1-3

A híres mosdóvíz vagy úgynevezett királyi herezegnő-víz

Bigot J. úl Párisban.

Ki ezen folyadék csudás hatását ismerni kívánja, a rendes mosdás után ezen vizet il-
lőleg rázza fel, egy darabka szivacsot ned-
vesítsen meg, 's bőrét azzal egyformán kenje meg, a nélkül, hogy megtörülközzék, 's arczbőrét legkésőbb öregségig mindig fejé-
ren, simán, tisztán és gyengén fogja tartani. Azok pedig, kiknek bőrük tisztátlan, na-
ponkint több ízben a mondott módon hasz-
nálják ezen vizet, hogy a netalán rajtok ta-
lálkozó szeplők, pattogzások, pörpörések, 's másnemű kitétektől annál hamarabb meg-
szabaduljanak: minthogy ezen víz a bőrön semmi tisztátalanságot meg nem szened.
Egy üvege árá 48 kr. 's kapható Pest juniusban 1843.

Luceff M. úl Hajóútczában 632. sz. a.

A külföldön hirnevet szerzett tiszta kokusdó-olaj-szükség szappan, borkütegek, foltok 'st ef. ellen.

Alulírttal egészen frisen, hófehér és va-
lódí minőségben folyósít kaphatók. hat la-
tot nyomó darabokban 30 kr-ért e. p. Ki ti-
zenkettevél veszi, száztól 10 nyereséget kap.
Pest juniusban 1843.

Luceff M. Hajóútczá 632. sz. a. 1-3

Árverési haszonbérlet.

1799-ik szám. Temesvár kir. városa tanácsától ezennel köz tudomásra juttatik, hogy folyó év július 3án következő városi haszonvételek adatként folyó év november 10 napjától a n. mélt. kir. kincstár jóváha-
gyásának megnyerése mellett nyilvános árve-
rés útján bérbé. úgymint:
1. E várossal határos Mehallá helység.
2. Az országos és heti vásárok jöve-
delme.
3. A gyár-külvárban lévő háromkerékű Szt. György, úgy
4. Az ugyanott létező 2 kerékű szent-
józsefi.
5. Szentmiklósi 4 kerékű, és
6. Szentferdinandi 2 kerékű vízi mal-
mok; melyek utolsója festőfát vágó gépe-
lyel van ellátva.
7. A városházi pincze.
8. A esőkei erdőbeni vadászat, és
végre
9. Utczasztítás, melly árcsökkenésre bocsátatják három esztendőre.
Egyszersmind tudtat adatik: hogy a nemlétságu kir. kincstár által már jóváha-
gyott szerződési feltételek a rendes hivatal-
beli órák alatt, a kebelbeli számvivői-hiva-
talban megtekinthetők, és ezen haszonvé-
telekért következő bánatpénzek kikötve, u. m. az 1sőért 1049; a 2ért 1230; a 3ért 648; a 4ért 360; a 5ért 640; a 6ért 300; a 7ért 4; a 8ért 4 ezüst forintok. Költ Temesvárott. 1843 évi aprilis 6án. 3-3

Előfizetési hirdetmény.

A 'Protestans Egyházi és Iskolai lap' folyó 1843-dik év második felében is folytatnati fog. Alakja, papírja, terjedelme (hanemha előfizetők szaporodása által képe-
sekké tétetünk többet adni) 's iránya változ-
zatlan marad. — Ára helyben boríték nélkül 2 frt 40 kr., postán boríték alatt 3 frt 40 kr. ezüst pénzben. Előfizetés minden postahiva-
talnál, Pesten szerkesztői hivatalunknál tör-
ténhetik, melly ezentúl is a reform. papla-
kon földszint leend.

A 'Prot. Egyh. 's Isk. Lap' szerkesztősége. 2-3

(14) Kész miscemondóruhák

Hirsch Ferencz selyem 's divatáros boltjában legjutalmasabb áron kaphatók: to-
vábbá selyem, arany és ezüst hímzett gyö-
nyörű nehéz templomi szövetek disztivének-
re, damasz-szövetek zászlokra 's egészen nehéz violaszín 's vörös grosdenaples, moire és övszalagok. — Pesten a Váci-utczában a 'Szarvas' hol mindenféle megbiz-
tás is elfogadtatik mindennemű templomi di-
szítványra, mennyezetre, püspöksüvegre, ve-
lumra, biretre, albára, szemfödélre, ostya-
zacskóra 'sat. eff. jutalmas áron és gyors szolgálat mellett. 4-6

(14) Jóság-eladás.

Tettes n. Nógrád vgyében B.-Gyarmat m. városához 1/4, sz. k. Pest városához 10 óra távolságra fekvő Szügy helységében néhai t. közpécsi Szerémy Lajos ur halálával hátra-
maradt 2 holdnyi szabad telek, azon talál-
tató kemény anyagból készült bármiféle gyár-
nak is használható egy emeletű külön két épü-
let, a mellettük lévő 100 öl hosszukák mel-
lék-épületekkel, 3000 akóra való jó pinczé-
vel, hozzátartozandó veteményes és füves-
kerttel, f. évi sept. 15-én napján helyben árve-
rés útján lesznek eladandók; valamint Vác városához 1/4 óra távolságra fekvő Nógrád megyebeli Pencz helységében ugyan tisztelt ur halálával hátramaradt, a legjobb helyen 's karban lévő 70 kapás majorság-szölők hoz-
zájuk való présházzal és a faluban találtató 3 szobából 8 lóra való istállóval, két kony-
hábul álló szabad telkű alházzal f. évi sept. 5-én többelígérés mellett eladandók, a venni szándékozók tehát ezennel a kettő napra meg-
hivatnak. 2-3

Bírói árverési hirdetés.

(16) Tek. Sárközy Sándor urnak, t. Somogy-
megye tábla- 's főbírájának, az ellene a t. dunántúli kerületi tábla előtt lefolyt perben hozott megmarasztó ítéletnek, e f. évi april 21-én megkezdett végrehajtása következtében bírói zár alá vett, és a becslésű által mintegy 103 holdra, 's évenkint 268 ezüst frtot 's 30 krt jövedelmezőknek becslött, a pusztakorpádi, t. somogymegyei helységben fekvő, 's a tartandó kótyavetete alkalomával névsze-
rint is megnevezendő telkei, a bennök talá-
landó veteményekkel együtt; — sőt ha ezek, a megkezdett végrehajtáskor 4475 ezüst ftra számított megmarasztási summának, 's ez-
utáni járulékinak fedezésére elégségesek nem volnának, ezeken kívül még több, a most írt summának 's járulékinak kielégítésére szük-
séges, 's az illető felperes képviselője által a kötelezvény értelmében kinevezendő, szinte pusztakorpádi birtokrészei is, a f. évi aug. 14-én, reggeli 9 órakor általam, mint kikül-
detelt végrehajtó bíró által elfognak kótyál-
tatni. Melly kótyára a venni szándékozók, készpénzzel ellátva, ezennel illendően meg-
hivatnak. Költ Kőszegen, május 2kán 1843. Téthi Takács Sándor a dunántúli t. ke-
rületi táblabírája. 2-3

(13) Nemes Csongrád vármegyében a ka-
tonai élelmeztetés (mitűn annak általában haszonbérbe vevésére vállalkozó nem talál-
kozott) az állomási községek száma szerint, részletesen f. évi június 12-én Szentes váro-
sában a községi háznál tartandó árcsökken-
tés mellett, haszonbérbe fogadati, illy mó-
dosítással:
1. Várhelyen évenkint kivántatik 1318 köböl búza, 3718 köböl zab, 5991 mázsa széna.
2. Szentes városában 581 köböl búza 3244 mázsa széna, és 2005 köböl zab.
3. Csongrádon 544 köböl búza, 1811 köböl zab, 2933 mázsa széna.
4. Kisteleken 38 köböl búza, 46 köböl zab, 75 mázsa széna.
5. Horgoson 40 köböl búza, 56 köböl zab, 80 mázsa széna.
6. A haszonbérbes esztendők egy folytá-
ban három esztendőn át tartanak. 2-3

(15) **Árverési hirdetmény.**
Szentes város határában, Aradról Pest-
nek vezető utvonalon lévő úgynevezett kur-
czai hídvár, ahoz tartozó alkalmas lakhely
lyel, épületekkel, 's egy holdnyi kerttel f.
évi június 26-án a városháznál tartandó ár-
verés útján f. 1843ik évi augustus 15-én nap-
jától 1848dik évi február 28-ig tartandólag
haszonbérbe adandó. A haszonbérlet feltéte-
lei a bírói és jegyzői hivatalnál megtekinthetők.
2-3

A dunamelléki reformált egyházkeru-
leti közgyűlés határpapja, megelőzven ezt a
papi kijelöltek vizsgálata. f. é. Jun. 26dik
napjára tűzött ki. A gyűlés helye Pest.
Dobos János E. k.
aljegyző. 2-3